

СХВАЛЕНО

на спільному засіданні
вченої ради ХОІППО ім. А. Назаренка
та науково-методичної ради
ХОІППО ім. А. Назаренка
28 грудня 2023 року
протокол №4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Хмельницького обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

В.І. Очеретянюк

каз від 28.12.2023 року № 409-но

З В І Т

ПРО РОБОТУ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ОБЛАСНОГО

ІНСТИТУТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ

ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ІМЕНІ АНАТОЛІЯ НАЗАРЕНКА

ЗА 2023 РІК

м. Хмельницький
2023 рік

ВСТУП

У 2023 році інститут спрямовував свою діяльність на розвиток закладу як обласного координаційного, наукового, навчального, науково-методичного та інформаційно-аналітичного центру в системі дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти області для забезпечення рівного доступу до якісної післядипломної освіти відповідно до нових соціально-економічних умов розвитку України та нових викликів.

Реформаційні процеси в освіті, зокрема, продовження системної діяльності щодо реалізації Концепції державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та підготовки фахівців до реалізації завдань нового Державного стандарту базової освіти, запровадження Базового компонента дошкільної освіти в умовах війни та наслідків тривалих карантинних обмежень, спричинених попередніми роками пандемії, були потужним викликом для всієї системи освіти України й інституту зокрема.

Задля забезпечення максимально можливої якості освіти та подолання освітніх втрат в умовах, що склалися, домінуючими у діяльності інституту стали наступні напрямки:

- ✓ Удосконалення регіональної системи безперервної освіти педагогічних працівників відповідно до Концепції державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», забезпечення її випереджувального характеру, відповідно до напрямів реформування системи освіти та суспільних викликів, нових державних освітніх стандартів та сучасних підходів.
- ✓ Науково-методичний та організаційний супровід реалізації державних і регіональних освітніх програм.
- ✓ Розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання шляхом формування та утвердження української громадянської ідентичності.
- ✓ Співпраця із закладами дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти з питань підвищення кваліфікації педагогічних працівників відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. №800

«Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами) та від 29.07.2020 р. №672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників».

- ✓ Розвиток управлінського потенціалу органів управління освітою територіальних громад, формування бази даних кращих практик з управління у сфері освіти територіальних громад та їх упровадження в практику роботи.
- ✓ Реалізації інноваційної моделі партнерської взаємодії Інституту та центрів професійного розвитку педагогічних працівників, органів управління освітою, закладів освіти, у тому числі опорних закладів щодо безперервного професійного розвитку, забезпечення якісної освіти та подолання освітніх витрат в умовах децентралізації.
- ✓ Застосування варіативних моделей організації освітнього процесу та оновлення змісту і форм організації підвищення кваліфікації педагогічних кадрів закладів освіти в рамках реалізації Концепції «Нова українська школа».
- ✓ Підвищення кваліфікації вчителів основної школи відповідно до нових професійних стандартів і вимог Концепції «Нова українська школа».
- ✓ Надання додаткових освітніх послуг, консультацій на замовлення закладів та установ соціальної сфери різних типів і форм власності, місцевих органів управління освіти.
- ✓ Забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників з питань організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в рамках інклюзивного навчання.
- ✓ Розвиток професійної компетентності педагогічних кадрів щодо реалізації інноваційних підходів у національно-патріотичному вихованні дітей та учнівської молоді.
- ✓ Формування єдиної системи виявлення здібностей та обдаровань учнів та психолого-педагогічного супроводу розвитку обдарованої молоді, підвищення рівня організаційно-методичної підготовки учнів закладів

освіти до участі у всеукраїнських учнівських олімпіадах, турнірах, конкурсах.

- ✓ Підвищення інноваційного потенціалу науково-педагогічних і педагогічних працівників через залучення їх до інноваційної та дослідно-експериментальної діяльності.
- ✓ Удосконалення зовнішнього співробітництва, у тому числі міжнародного; участь у національних, міжнародних програмах та проєктах, подальший інноваційний розвиток системи післядипломної педагогічної освіти, що відповідає світовим тенденціям і враховує освітні потреби суб'єктів освітнього процесу.
- ✓ Розвиток освітнього середовища регіону через формування ІК-компетентностей педагогічних працівників; наповнення контентів веб-порталу «Освіта Хмельниччини» змістовими модулями, розширення електронного освітнього ресурсу та здійснення інформаційно-методичного супроводу педагогічних працівників з метою створення умов для оновлення форм, засобів, технологій та методів викладання шкільних дисциплін; підтримка системи інформаційно-аналітичного методичного забезпечення у сфері дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти.

2023 рік став для інституту роком системних змін та зрушень, адже це був перший рік діяльності інституту в новому статусі.

22 березня 2023 року Хмельницькою обласною радою було прийнято рішення 4-14/2023 про присвоєння нашому інституту імені Анатолія Назаренка. Воно стало успішним завершенням процесу, ініційованого первинною профспівковою організацією ХОІППО (лист № 424 від 29.06.2022 року), колективом Інституту та підтриманого педагогічною громадськістю області (клопотання підтримали своїми підписами 11 845 педагогічних працівників, які представляли 643 заклади освіти області) щодо присвоєння Хмельницькому обласному інституту післядипломної педагогічної освіти імені нашого колеги, методиста предмету «Захист України» Анатолія Назаренка, який загинув 28 березня 2022 року, ставши в числі перших до лав захисників України.

На виконання п.3 вищезазначеного рішення Хмельницької обласної ради було розроблено та прийнято статут Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка в новій редакції (затверджено рішенням голови Хмельницької обласної ради від 15 серпня 2023 року № 192/2023-0).

Розділ I. ОРГАНІЗАЦІЙНО-КЕРІВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

1.1. Структура закладу

Реалізацію стратегічних пріоритетів та окреслених завдань забезпечували структурні підрозділи інституту, кількість яких через релокацію та зменшення фінансування закладу було з 1 січня скорочено.

Так, упродовж року станом на грудень 2023 року в Інституті працювали факультет підвищення кваліфікації педагогічних працівників, до складу якого входив науково-методичний центр організації та підвищення кваліфікації та 5 кафедр:

- педагогіки та психології;
- теорії та методики дошкільної і початкової освіти;
- теорії та методик природничо-математичних дисциплін і технологій;
- теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін;
- менеджменту та освітніх технологій;

4 науково-методичних центри:

- професійного розвитку педагогічних і керівних працівників установ і закладів дошкільної та загальної середньої освіти;
- виховної роботи, позашкільної освіти та моніторингових досліджень;
- навчально-інформаційного забезпечення, інформаційно-комунікаційних технологій та видавничої діяльності;
- професійного розвитку педагогічних працівників з охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту;

а також Обласний ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти та Обласний навчально-методичний центр психологічної служби.

Задля забезпечення діяльності інституту працювали:

- фінансово-економічний відділ;
- відділ кадрової роботи та інформаційно-правового забезпечення;
- адміністративно-господарський відділ.

Через війну та релокацію закладу другий рік поспіль Інститут перебуває у приміщеннях, що знаходиться за адресою вул. Проскурівського підпілля, 139.

Через суттєве погіршення умов діяльності Інституту та зниження можливостей надання освітніх послуг для працівників освіти області це стало критичним для самого існування закладу. Незважаючи на таке обмеження, Інститут продовжував у повному обсязі задовольняти освітні запити педагогів області в їх прагненні професійного зростання. Нині заклад займає площу 487,7 м², яка включає 3 аудиторії-студії для роботи працівників науково-методичних центрів інституту, обласного навчально-методичного центру психологічної служби, обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти і 21 кабінет для роботи працівників кафедр, науково-методичних центрів, ректорату (площа кожного з яких бл. 6-8 м²); окремо поза межами Інституту – приміщення для тимчасового розміщення бібліотеки та книгосховища, меблів та оргтехніки. Розв'язанням проблеми відсутності аудиторного фонду задля збереження функціоналу Інституту, насамперед забезпечення освітнього процесу та проведення заходів науково-методичного спрямування, стали можливості інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, дистанційного навчання, які реалізовувались колективом Інституту упродовж року повною мірою.

1.2. Засідання вченої та науково-методичної ради

На розгляд найважливіших питань діяльності Інституту спрямовували свою діяльність вчена та науково-методична ради. На 3 засіданнях ученої ради, 8 – науково-методичної та одному спільному було розглянуто близько 35 питань, більшість з яких стосувалися наукової, навчальної та методичної діяльності кафедр і науково-методичних центрів, а також науково-методичного супроводу та науково-методичної підтримки освітньої діяльності, що реалізувалася у співпраці з консультантами центрів професійного розвитку педагогічних працівників.

Основні питання було присвячено аналізу виконання Державних та обласних програм і проєктів, підсумкам діяльності кафедр щодо виконання наукової, методичної та організаційної роботи, а також аналізу діяльності науково-методичних центрів та кафедр з окремих питань, заслухано і схвалено фінансовий звіт за 2022 рік та роботу фінансово-економічного відділу

Інституту. Схвалено рішення експертної комісії щодо оцінки методичних розробок педагогів, які претендують на встановлення звань «учитель-методист», «вихователь-методист», «викладач-методист», «практичний психолог-методист», «педагог-організатор-методист», «керівник гуртка-методист», розглянуто та схвалено освітні програми курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів для різних категорій на 2024 рік та програми авторських курсів, а також затверджено окремі програми семінарів, практикумів, вебінарів, майстер-класів та інших видів підвищення кваліфікації, які реалізуються інститутом.

Розглянуто питання науково-методичного супроводу професійного розвитку вчителів мистецької освітньої галузі в умовах реформування; забезпечення науково-методичного супроводу імплементації оновленого Державного стандарту дошкільної освіти; упровадження нових варіативних модулів навчання модульної навчальної програми «Фізична культура»; роботи обласної творчої групи вчителів початкових класів «Школа Вищої педагогічної майстерності».

Схвалено низку нормативних документів, зокрема: Статут ХОІППО ім. А. Назаренка, електронний формат нагородження переможців II туру конкурсу-виставки «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування», «Порядок визнання результатів підвищення кваліфікації працівників ХОІППО», «Положення про ветеранів та Раду ветеранів ХОІППО ім. А. Назаренка», «Положення про порядок присвоєння почесних звань Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. Анатолія Назаренка», а саме: «Почесний професор Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. Анатолія Назаренка», «Почесний доцент ХОІППО ім. А. Назаренка», «Почесний науково-педагогічний працівник ХОІППО ім. А. Назаренка», «Почесний методист ХОІППО ім. А. Назаренка», «Почесний працівник ХОІППО ім. А. Назаренка».

Також схвалено внесення змін у Положення про кафедри Інституту та внесення змін до структури Інституту, зокрема, факультету та кафедр, які реалізуються з 1 січня 2024 року.

Приділено увагу контролю за виконанням рішень НМР, зокрема: «Про хід виконання рішення науково-методичної ради від 22.12.2022 р. № 5 «Навчання з використанням дистанційних технологій на курсах підвищення кваліфікації Хмельницького ОШПО: підсумки соціологічного дослідження»»; «Про хід виконання рішення науково-методичної ради від 01.11.2022 р. №4 «Про здійснення науково-методичного супроводу професійного розвитку педагогічних працівників спеціальних закладів освіти в роботі з особами, які мають інтелектуальні порушення, в умовах реформування освітньої галузі»».

Пройшли експертизу й отримали рекомендацію до друку наукові та науково-методичні матеріали працівників інституту та освітян області (20 матеріалів).

Розділ II. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ

2.1. Державні програми

У 2023 році основна увага у навчальній, науковій та науково-методичній роботі була зосереджена на реалізації Державних програм та їх науково-методичному супроводі, як-от:

- Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р);
- Державний стандарт початкової загальної освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р № 87);
- Державний стандарт базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898);
- Базовий компонент дошкільної освіти (затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2021 року № 33);
- Державна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на період до 2025 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 673);
- Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в Новій українській школі (Указ Президента України від 25 травня 2020 р. №195/2020);
- План заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 903-р);
- План заходів на 2021-2023 роки з реалізації Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 жовтня 2021 р. № 1215-р);
- Операційний план заходів на 2022-2024 роки з реалізації Стратегії

впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2022 року № 1163-р);

- Державна цільова соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2025 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 червня 2023 року № 496-р) тощо.

В рамках їх реалізації Інститут проводив навчальні семінари, вебінари, тренінги, здійснював підготовку тренерів; здійснювались моніторингові дослідження, проходили конкурси, інтерактивні виставки; розроблено та введено до навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації педагогів ряд нових тем і спецкурсів, створено навчально-методичні та науково-методичні збірники, посібники (в тому числі електронні), навчально-методичні комплекти для педагогів та учнів, на сайтах науково-методичних центрів створено тематичні веб-сторінки, матеріали яких спрямовані на вирішення окремих питань, та інше.

2.2. Регіональні програми

Інститут здійснював науково-методичний супровід реалізації обласних програм.

1. Цільова комплексна програма розвитку освіти Хмельницької області на 2021-2025 роки (затверджена рішенням Хмельницької обласної ради від 24 вересня 2020 року № 39-34/2020). У межах реалізації Програми продовжувалось виконання ряду проєктів як у галузі дошкільної освіти, так і загальної середньої, позашкільної та післядипломної освіти, визначених Планом заходів та окреслених в розділах «Дошкільна освіта», «Повна загальна середня освіта», «Освіта дітей з особливими освітніми потребами», «Позашкільна освіта та виховна робота в закладах освіти», «Професійний розвиток педагогічних працівників», «Створення безпечного освітнього середовища в закладах освіти» тощо.

2. Програма поводження з відходами у Хмельницькій області на 2018-2022 роки (затверджена рішенням сесії Хмельницької обласної ради від

27.03.2018 року №39-18/2018).

3. Обласна програма сприяння розвитку громадянського суспільства на 2021-2023 роки (затверджена рішенням сесії Хмельницької обласної ради від 24.09.2020 № 41-34/2020).

4. Цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання у Хмельницькій області на 2022-2025 роки (затверджена рішенням Хмельницької обласної ради від 22 грудня 2021 року № 48-7/2021).

На виконання цих програм та обласних планів заходів щодо реалізації державних програм (зокрема, «Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в Новій українській школі», плану заходів на 2021-2023 рр. з реалізації Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року та ін.) Інститутом було здійснено розробку відповідних навчально-тематичних планів і навчальних програм, які впроваджено до комплексних навчально-тематичних курсів підвищення кваліфікації педагогів, розроблено окремі тематичні та авторські курси; продовжувалось створення дидактичних комплектів матеріалів для різних напрямів освітньої діяльності; розроблено та поширено методичні рекомендації щодо вирішення окремих питань; організовано та проведено науково-практичні конференції, круглі столи, семінари, вебінари з окремих питань; Інститут організував та координував роботу 28 угруповань різних категорій керівних та педагогічних працівників: обласні школи вищої педагогічної майстерності на базі досвіду окремих педагогічних колективів, творчі групи, клуби, обласні авторські творчі майстерні, творчі зустрічі переможців всеукраїнських та обласних конкурсів зі слухачами курсів тощо.

Розділ III. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КЕРІВНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Навчальна діяльність інституту здійснювалась відповідно до Законів України «Про освіту» (2017 р.), «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та інших нормативно-правових документів.

Враховуючи вимоги чинного законодавства щодо навчання вчителів закладів загальної середньої освіти, Інститут здійснював підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти за 36-годинними комплексними освітніми програмами та 30-годинними додатковими освітніми програмами спеціалізації. Педагогічні працівники закладів дошкільної та позашкільної освіти підвищують кваліфікацію не рідше одного разу на п'ять років. Освітні програми та робочі навчальні плани для цієї категорії працівників розраховано на 72 академічні години.

Підвищення кваліфікації для новопризначених директорів закладів загальної середньої освіти та їх заступників здійснювалось за освітніми програмами обсягом 90 акад. год.

Зміст освітніх програм підвищення кваліфікації було побудовано з урахуванням професійних стандартів для відповідних категорій педагогічних працівників, керівників, Державного стандарту базової середньої освіти і спрямовано на розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій), а також ключових компетентностей, умінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України «Про освіту». Зокрема: створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання й забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами; використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи дистанційне навчання, інформаційну та кібербезпеку, тощо. Особливої актуальності набули теми, спрямовані на

формування та вдосконалення компетентностей у частині роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та у частині надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу (згідно з п. 2 статті 51 Закону України «Про повну загальну середню освіту»).

Загалом навчальний процес здійснювався за понад 80 напрямками освітньої діяльності та реалізовувались понад 150 освітніх програм.

Навчальний процес на курсах підвищення кваліфікації упродовж року здійснювався згідно з вимогами чинного законодавства щодо роботи закладів освіти в умовах воєнного стану та з урахуванням Постанов Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» від 11 березня 2020 року №211 та «Про відміну на всій території України карантину, встановленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 27 червня 2023 р. № 651, наказу МОН України «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19» від 16.03.2020 р. № 406, а також враховуючи обмеження, які виникли у зв'язку з релокацією інституту та, відповідно, з відсутністю аудиторного фонду для очного навчання. Навчання відбувалось з використанням технологій дистанційного навчання в синхронному та асинхронному режимах.

Слухачам курсів надавався необмежений доступ до ресурсів на сайті інституту <https://hoipro.km.ua/>, на сторінках, сайтах його структурних підрозділів:

- до навчальних матеріалів обласного інформаційного банку передового педагогічного досвіду; робіт-переможців учителів області, поданих на обласну віртуальну постійно діючу виставку «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування»; напрацювань обласних авторських творчих майстерень;
- до матеріалів наукової діяльності викладачів кафедр (збірників тез і статей конференцій, монографій, посібників, навчально-методичних комплектів та ін.);

- до відеоматеріалів (записів навчальних вебінарів, семінарів та веб-конференцій) та ін.;
- до електронних версій видань інституту (газети «Майбуття» та журналу «Педагогічний вісник Поділля»);
- до публічної інформації про курси, сертифіковані заходи з підвищення кваліфікації педагогічних працівників, що проводяться на базі ХОІППО тощо.

В умовах воєнного стану підтримувалася мережева взаємодія учасників освітнього процесу (в тому числі педагогів Хмельниччини, які продовжують свою професійну діяльність, перебуваючи як на території інших областей, так і за межами України), здійснювався обмін досвідом, цифровими навчальними матеріалами шляхом використання офіційного сайту інституту та його структурних підрозділів, а також професійних освітянських груп, що створені та модеруються працівниками структурних підрозділів інституту.

Для організації освітнього процесу під час підвищення кваліфікації педагогічних працівників використовувались системи управління навчанням (LMS), зокрема Moodle та Google Classroom (пакет G Suite For Education).

Використовувались освітні ресурси для проведення вебінарів (ліцензійне програмне забезпечення для дистанційного навчання та проведення веб-конференцій Adobe Connect Pro), Google Meet (пакет G Suite for Education), Zoom (безкоштовна версія), трансляція You Tube та ін.

У 2023 р. в рамках виконання регіонального замовлення навчання пройшли 7 100 педагогічних та керівних працівників (230 груп) за такими напрямками:

- працівники закладів дошкільної освіти;
- вчителі початкових класів;
- вчителі суспільно-гуманітарних дисциплін;
- вчителі природничо-математичних дисциплін;
- вихователі та інші працівники виховної сфери;
- педагоги спеціальної освіти;

- керівні працівники галузі освіти;
- практичні психологи та соціальні педагоги;
- директори, фахівці (консультанти) інклюзивно-ресурсних центрів: учителі-логопеди, вчителі-дефектологи, практичні психологи, вчителі-реабілітологи інклюзивно-ресурсних центрів.

Відповідно до статті 18 Закону України «Про охорону праці» та наказу Міністерства освіти і науки України від 22.11.2017 № 1514, Інститут здійснював навчання і перевірку знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності керівників установ та закладів освіти, керівників та спеціалістів служб охорони праці або осіб, які є відповідальними за організацію роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності, інших працівників установ та закладів освіти, які є членами відповідних постійно діючих комісій з перевірки знань в установах та закладах освіти. У 2023 р. таке навчання за 36-годинною програмою і перевірку знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності пройшли 1 002 керівники та інших представники установ та закладів освіти.

9 234 педагогічних працівників різних категорій було охоплено навчанням за короткотривалими програмами на науково-методичних і науково-практичних семінарах, семінарах-практикумах, тренінгах, майстер-класах тощо з інноваційних питань та актуальних проблем відповідно до Концепції Нової української школи. Вони стосувались як професійних, так і загальних компетентностей педагогів, проводились як за авторськими програмами, розробленими працівниками інституту, так і за програмами, рекомендованими МОН України. Загалом було організовано та проведено 82 таких заходи, тривалість яких варіювала від 2 до 18 годин.

На виконання Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету міністрів України від 14.12.2016 № 988) та відповідно до постанови Кабінету міністрів України від 19.09.2023 № 1023 «Про затвердження Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у 2023 році» і наказу Міністерства освіти і науки України від 12.10.2023 № 1/15787-23 «Про реалізацію постанови

КМУ від 19.09.2023 № 1023» проведено навчання за рахунок коштів освітньої субвенції з державного бюджету. Так, організовано підготовку тренерів-педагогів та підвищення кваліфікації керівників і заступників керівників закладів загальної середньої освіти, де впроваджується новий Державний стандарт базової середньої освіти, вчителів які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти у першому (адаптаційному) циклі базової середньої освіти (5-6 класи) у 2023/24 навчальному році. Інститутом було організовано та проведено навчання для 238 груп. Навчання пройшло 6065 педагогічних працівників, а саме: 364 тренерів-педагогів, які забезпечуватимуть методичну підтримку; 1125 керівників та заступників керівників закладів загальної середньої освіти, де впроваджується новий Державний стандарт базової середньої освіти та 4576 вчителів, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти у першому (адаптаційному) циклі базової середньої освіти (5-6 класи) у 2023/24 навчальному році.

55 окремих заходів було організовано і проведено на комерційній основі, зокрема:

18 груп навчалась на авторських/тематичних курсах (532 особи),

37 груп педагогів пройшли навчання за короткотривалими програмами на семінарах, тренінгах, у т.ч. в рамках навчання НУШ (1 691 особа).

Загалом за кошти фізичних і юридичних осіб пройшли навчання 2 223 особи.

До бюджету інституту за 2023 рік надійшло 527 554 грн., що майже у п'ять разів більше, ніж за 2022-й рік (111 тис. грн.). З них за класичні курси – 53 740 грн., за проведення навчання на замовлення за окремими програмами – 233 719 грн., за тренінги – 240 095 грн.

Розділ IV. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

4.1. Науково-дослідна проблематика інституту, кафедр та науково-педагогічних працівників

Науково-дослідницька та експериментальна робота Інституту у 2023 році спрямовувалась за загальноінститутською темою «Модернізація діяльності керівних і педагогічних працівників закладів загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти щодо підвищення якості освіти і подолання освітніх втрат».

Всього дослідження здійснювалися за 5 кафедральними темами (в рамках загальноінститутської), які продовжували виконуватись і лише наповнювалися новим змістом з урахуванням корекції загальноінститутської:

1. Розвиток загальних та професійних компетентностей педагогів у контексті вимог професійного стандарту вчителя (кафедра теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін);
2. Науково-методичний супровід управлінської діяльності керівників закладів загальної середньої освіти в умовах Нової української школи (кафедра менеджменту та освітніх технологій);
3. Науково-методичний супровід забезпечення особистісної та професійної ефективності педагога в умовах Нової української школи (кафедра теорії та методики початкової і дошкільної освіти);
4. Науково-методичні засади формування сучасного навчально-методичного комплексу з природничих предметів і технологій (кафедра теорії та методик природничо-математичних дисциплін і технологій);
5. Психолого-педагогічні засади оптимізації професійної діяльності педагогів шляхом реалізації сучасних концептів освіти дорослих (кафедра педагогіки і психології).

У рамках кафедральних тем упродовж року розроблялось 23 індивідуальних, з яких 3 теми було розпочато у 2023 році:

1. Розвиток соціальної, лідерської та підприємницької компетентностей педагогічних працівників у контексті сучасних суспільних викликів

- (Мединська А.В., старший викладач кафедри теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін);
2. Формування мовної компетентності педагогів в умовах сучасних викликів та європейських тенденцій (Місінкевич О.М., доцент кафедри теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін);
  3. Науково-практичні засади забезпечення збереження і зміцнення психічного здоров'я персоналу закладів освіти (Пастух Л.В., доцент кафедри теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін).

Ще 2 теми закрито у зв'язку зі звільненням виконавців:

1. Науково-методичні засади створення навчально-методичних посібників з географії в умовах модернізації змісту освіти (Гільберг Т.Г., завідувач кафедри теорії та методик природничо-математичних дисциплін і технологій).
2. Шляхи удосконалення медіаграмотності керівників та педагогічних працівників закладів освіти області (Зазуліна Л.В., доцент кафедри менеджменту та освітніх технологій).

4.2. Підсумки наукових досліджень

Результати наукових пошуків презентовано на науково-практичних конференціях, форумах, засіданнях круглих столів, семінарах, вебінарах, включено до матеріалів лекцій та семінарів курсів підвищення кваліфікації, висвітлено у друкованих матеріалах, оприлюднено на сайті Інституту та в інший спосіб. Також науковий доробок презентувався на зібраннях, що проводились іншими закладами вищої освіти та освітніми установами (конференціях, форумах, педагогічних читаннях, семінарах, засіданнях круглих столів).

Дані, одержані в результаті наукових досліджень, проходили апробацію в освітньому процесі, науково-педагогічними працівниками та методистами інституту було презентовано близько 260 матеріалів, майже половина з яких побачили світ у збірниках тез, збірках наукових праць, науково-методичних та методичних матеріалів.

Усього науково-педагогічними та педагогічними працівниками інституту підготовлено 127 наукових статей та 11 статей методичного спрямування, які опубліковано у збірниках наукових праць, науково-методичних та педагогічних виданнях, з них 6 статей – у збірниках, що входять до переліку фахових видань України, затверджених ВАК, 2 – у збірниках, що включені до міжнародних наукометричних баз.

4.3. Експертно-аналітична діяльність

Працівники Інституту прорецензували низку матеріалів освітян області (загалом 1924 наукових, науково-методичних та навчально-методичних і методичних матеріали), підготували 4 експертні висновки щодо підручників, 1 – на магістерську роботу, забезпечували керівництво науковими роботами педагогічних працівників.

Науковці інституту працювали в експертних комісіях з оцінювання дидактичних і методичних посібників постійно діючої педагогічної виставки «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування», у складі журі обласних предметних олімпіад, міського (м. Хмельницький) та обласного етапів конкурсу наукових робіт МАН, обласного фестивалю фольклорних колективів закладів загальної середньої та позашкільної освіти «За сонячним колесом» (Махмутова А.Є., лютий, 2023), дитячого творчого конкурсу «Ми – діти Космосу 2022» (Махмутова А.Є., лютий, 2023), обласного фестивалю «Магія слова» (Махмутова А.Є., березень, 2023), обласного фестивалю-конкурсу естрадної пісні (Махмутова А.Є., жовтень, 2023), у складі суддівського корпусу фіналу Всеукраїнського фізкультурно-оздоровчого заходу серед учнів «Cool Race» (м. Київ, листопад-грудень 2023 р., Шкарпета В.Л. – головний суддя змагань) та інших.

В умовах реформування держави загалом і освіти зокрема, зі зміною підходів та вимог до якості підготовки фахівців закладами вищої освіти зростає роль стейкхолдерів (від англ. stakeholders), зацікавлених сторін – фізичних та юридичних осіб, які мають інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність. Так, зовнішніми

стейкхолдерами освітніх програм закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку педагогічних кадрів для області, виступають працівники нашого Інституту:

Вашеняк І.Б. – для Хмельницького національного університету:

кафедра психології та педагогіки. Освітньо-професійна програма фахівців за спеціальністю 053 Психологія третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (ступінь доктор філософії спеціальності 053 Психологія);

кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації. Освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (ступінь доктор філософії спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки).

Кенц Г.І. – для Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)».

Кошка О.А. – для Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (історичний факультет); Освітньо-професійна програма «Історія та археологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Мирна Л.А.:

для Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (природничо-економічний факультет, кафедра біології та методики її викладання). Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)»;

для Хмельницького національного університету, кафедра екології та біологічної освіти. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)».

Шкарпета В.Л. – для Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (кафедра теорії та методики фізичного виховання). Освітньо-професійні програми «Середня освіта (Фізична культура)» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

4.4. Дослідно-експериментальна діяльність

У 2023 р. учасниками дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня упродовж року був 21 заклад (із 7 тем):

1. Психолого-педагогічне забезпечення особистісно зорієнтованої освіти на засадах гуманної педагогіки в середньому загальноосвітньому навчальному закладі (Хмельницька середня загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 22 імені Олега Ольжича).
2. Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти (Кам'янець-Подільський навчально-виховний комплекс № 3 у складі загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів та ліцею Хмельницької області, Славутський навчально-виховний комплекс «Спеціалізована школа І-ІІІ ступенів, ліцей «Успіх», Старокостянтинівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Старокостянтинівської міської ради Хмельницької області, Хмельницька гімназія №1 імені Володимира Красицького, гімназія №2 м. Хмельницького).
3. Організаційно-педагогічні умови надання корекційної допомоги дітям з порушенням зору (Кам'янець-Подільська спеціальна школа Хмельницької обласної ради).
4. Науково-методичне забезпечення реалізації авторської моделі «Школа толерантності» на базі закладів загальної середньої та позашкільної освіти Хмельницької області (Кам'янець-Подільська спеціальна школа Хмельницької обласної ради, НВК №2 м. Хмельницького, Шепетівська ЗОШ І-ІІІ ст. №6, Нетішинський комунальний позашкільний навчальний заклад Будинок дитячої творчості, ХОШПО).
5. Організаційні та науково-методичні умови створення STEM-центрів (2022-2027 рр.) (Хмельницький ліцей ІІ-ІІІ ст. Хмельницької обласної ради, Кам'янець-Подільський ліцей І-ІІІ ст. «Славутинка» Хмельницької обласної ради, Нетішинський НВК «ЗОШ І-ІІ ст. та ліцей» Нетішинської міської ради, Опорний заклад Городоцький ліцей №2 Городоцької селищної ради, Кам'янець-Подільський НВК №3 у складі ЗОШ І-ІІІ ст. та ліцею, Старокостянтинівська ЗОШ І-ІІІ ст. №1 Старокостянтинівської міської ради, Славутський НВК «СЗОШ І-ІІІ ст. та ліцей «Успіх»» Славутської міської

ради, Хмельницька гімназія №1 імені Володимира Красицького, гімназія №2 м. Хмельницького, Кам'янець-Подільський фаховий коледж індустрії, бізнесу та інформаційних технологій, Хмельницький професійний ліцей електроніки).

3 експерименти всеукраїнського рівня у 2023 році було завершено і закрито:

- Реалізація Програми «Нова українська школа у поступі до цінностей» (Кам'янець-Подільська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10, Нетішинська загальноосвітня школа I-III ступенів №1, Хмельницька загальноосвітня школа I-III ступенів №13 ім. М.К.Чекмана, Чемеровецький навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів, ліцей та міжшкільний навчально-виробничий комбінат»);
- Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти (Кам'янець-Подільський НВК №3 у складі ЗОШ I-III ст. та ліцею, Славутський НВК «Спеціалізована ЗОШ I-III ст., ліцей «Успіх», Старокостянтинівська ЗОШ I-III ст. №1, Хмельницька спеціалізована ЗОШ I ст. №30);
- Формальна, неформальна, інформальна освіти у професійному вдосконаленні вчителів (НВК №9 м. Хмельницького).

Ще 3 теми всеукраїнського рівня, які мали б завершитися, пролонговано керівниками експериментів, продовжується аналіз їх результатів та підбиття підсумків: «Формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій» (СЗОШ I-III ступенів №12 м. Хмельницького, Ізяславський НВК «ЗОШ I-III ст. №5 ім. О.П.Онищука – гімназія», Новоселицька ЗОШ I-III ст. Полонської міської ради); «Формування ключових компетентностей обдарованої дитини (Хмельницький ліцей №17); «Електронний підручник для загальної середньої освіти» (E-book for secondary education (EBSE)) (НВК №10 м. Хмельницького, Кам'янець-Подільська СЗОШ №5, Дунаєвецький навчально-виховний комплекс «ЗОШ I-III ступенів, гімназія» Дунаєвецької міської ради, Шепетівський навчально-виховний комплекс №1 у складі: «Загальноосвітня школа I-II ступенів та ліцей ім. Героя України М. Дзювського»).

Розділ V. ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИХ І НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ МІЖНАРОДНОГО, ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РІВНІВ

Питанням удосконалення науково-методичного супроводу та забезпечення освітнього процесу, управління професійним розвитком педагогічних, керівних і методичних кадрів освіти було присвячено 29 науково-теоретичних та науково-практичних заходів: 15 конференцій, круглих столів всеукраїнського, обласного та регіонального рівнів, 3 форуми, 11 семінарів, вебінарів, з них 7 заходів всеукраїнського та міжнародного рівнів:

- Всеукраїнська конференція «Особистість на шляху до духовності: педагогічний досвід, практика» (25 січня, спільно з ІМЗО);
- Засідання круглого столу (з міжнародною участю) «Громадянська компетентність як ключова у формуванні демократичного суспільства України» (31 травня);
- Науково-практична конференція (з міжнародною участю) «Сучасні тенденції розвитку інноваційного дошкільної освіти» (28 вересня);
- Всеукраїнський круглий стіл «Читання як життєва стратегія» (26 жовтня);
- Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління закладом освіти в умовах реалізації Концепції Нової української школи і нових суспільних викликів: досвід та перспективи» (16 листопада, спільно з Українським відкритим університетом післядипломної освіти та ГО «АКЗО Хмельницької області»);
- Науково-практична конференція (з міжнародною участю) «Початкова освіта в НУШ: сучасний стан, досвід упровадження, перспективи» (21 листопада);
- Друга всеукраїнська науково-практична конференція «Освіта в умовах воєнного стану в Україні: психолого-педагогічний аспект» (7 грудня).

Заходи регіонального та обласного рівнів:

- Регіональна науково-практична конференція «Федір Степанович Бацура – відомий подільський педагог-новатор, видатна постать національної освіти України середини ХХ століття» (5 травня);
- Регіональна науково-практична конференція «Травневі сходи у Пасічнянському ліцеї пам'яті Ігоря Русого» (24 травня);
- Освітній форум – 2023 «Літня школа стійкості – 2023» (30 серпня);
- Круглий стіл до дня Європейських мов (26 вересня);
- VIII інтернет-форум «Науково-методичний супровід педагогічних працівників у світлі Концепції нової української школи» (18 жовтня).

У низці заходів всеукраїнського та регіонального рівнів Інститут виступав в якості співорганізатора.

Продовжено усталену традицію проведення спільних науково-практичних заходів з територіальними громадами. Зокрема, проведено спільні науково-практичні конференції в очному форматі на базі закладів освіти територіальних громад: з відділом освіти, молоді та спорту Новоушицької селищної ради Кам'янець-Подільського району і Вільховецькою загальноосвітньою школою I-III ступенів імені Федора Степановича Бацури та зі Старосинявською селищною територіальною громадою і Пасічнянським ліцеєм імені Ігоря Русого Старосинявської селищної ради Хмельницького району.

Формат проведення конференцій та круглих столів – очний і дистанційний, проте веб-режим у 2023 році домінував та надав можливості для проведення більшої частини запланованих наукових і науково-методичних заходів інституту в умовах, що склались. Відбувались вони через G Suite (meet), Google Class, Google Meet, Zoom тощо.

За результатами цих зібрань Інститутом підготовлено 11 збірників.

Загалом, окрім уже згаданих, Інститутом проведено близько 350 різних масових освітянських заходів науково-теоретичного та, здебільшого, науково-практичного спрямування, серед яких 29 тренінгів та 15 майстер-класів.

Розділ VI. ПІДГОТОВКА НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Для науково-методичного забезпечення освітнього процесу, керівної і методичної діяльності освітян працівниками кафедр та науково-методичних центрів інституту впродовж року підготовлено науково-методичну, навчально-методичну та методичну продукцію:

- 52 методичні рекомендації, інструктивно-методичних листів та 12 буклетів щодо реалізації окремих напрямів освітньої та виховної діяльності;
- 137 навчальних програм та 11 програм НУШ;
- 13 підручників, робочих зошитів, зошитів-посібників, практикумів, діагностичних карток, альбомів із природничо-математичних дисциплін і технологій;
- 23 одиниці навчально-методичних праць та методичних посібників;
- 3 мультимедійних посібники;
- Віртуальний poradnik учителя «Орієнтири планування» (освітня платформа Wakelet).

Тематика посібників, збірників, методичних рекомендацій стосувалася практично всіх напрямів науково-методичної діяльності інституту.

Традиційно реалізовувалась практика підготовки підручників, робочих зошитів, зошитів-посібників, практикумів, діагностичних карток, альбомів з природничо-математичних дисциплін і технологій, 6 з яких вже отримали гриф МОН:

1. **Технології. 5-6 класи** / Ходзицька І.Ю. Горобець О.В. Медвідь О.Ю. Пасічна Т.С. Приходько Ю.М. Крімер В.В. **Павич Н.М.** – Харків : Ранок. – с. 160. **Гриф МОН.**
2. **Навчаємо(сь) української разом** : навч. посіб. для 3 кл. з навчанням мовами нац. меншин закл. загал. серед. освіти (у 2 частинах, з аудіосупроводом) : Ч.1, 2 / А. О. Панченков, І. П. Старагіна, О. В. Романюк, **Л. Я. Гуменюк.** – Харків : Ранок, 2023. – 96 с. : іл. **Гриф МОН.**

3. **Навчаємо(сь) української разом** : робочий зошит для 3 кл. з навчанням мовами нац. меншин закл. загал. серед. освіти (у 2 частинах) : Ч. 1, 2 / А. О. Панченко, І. П. Старагіна, О. В. Романюк, **Л. Я. Гуменюк**. – Харків : Ранок, 2023. – 40 с. : іл. + Кольорова вкладка (8 арк.). **Гриф МОН.**
4. **Географія. Практикум для 6 кл.** / **Г. В. Думанська**, І. М. Вітенко. – Кам'янець-Подільський : Аксіом4а, 2023. – 76 с. **Гриф МОН.**
5. **Пізнаємо природу** : навч. посіб. інтегр. курсу для 6-го кл. закл. заг. серед. освіти. Ч. 3. / **Тетяна Гільберг** [та ін.] — Київ : Генеза, 2023. –128 с.: іл **Гриф МОН.**
6. **Географія**: навч. посіб. для 6 кл. ч. 3 ч. Ч.1. / **Тетяна Гільберг**, Андрій Довгань, Валерій Сованко. – К : Генеза, 2022. – 64 с. **Гриф МОН.**

Актуальні питання педагогічної науки, методики та практики систематично висвітлювалися на сторінках обласних освітянських часописів, що видаються інститутом, – у газеті «Майбуття» (у 2023 році вийшло 24 номери) та журналі «Педагогічний вісник Поділля» (5 тематичних номерів):

1. «Підсумки експериментального впровадження Програми «Нова українська школа у поступі до цінностей»»;

2. Спецвипуск «Освітній фронт Хмельниччини. Війна очима дітей», який присвячено волонтерській діяльності учнів у доленосний період спротиву російській військовій агресії проти України, а також містить добірки поетичних і прозових творів учнівської та студентської молоді про російсько-українську війну.

3. «Географія в ЗЗСО».

4. «Дошкільна освіта».

5. «Польська мова». Номер роздруковано за спонсорські кошти та поширено по всіх школах України, де вивчається польська мова.

З метою реалізації методичної підтримки та забезпечення доступу педпрацівників до актуальної інформації продовжено традицію, започатковану минулого року щодо видання тематичних випусків ВІСНИКА «Орієнтир». Упродовж року підготовлено 2 випуски:

1(8).2023. «Методичний конструктор підготовки учителя початкових класів до уроку»;

2(9).2023. «Ключові аспекти освітньої діяльності закладів дошкільної та загальної середньої освіти: методичний poradnik» (колектив авторів випуску – 18 методистів).

Продовжено успішну практику створення нового авторського контенту для дистанційного навчання з навчальних предметів, відеоуроків та відеофрагментів з біології, хімії, географії, фізики, інформатики, історії та інших, розроблено тематичні завдання, презентації, мультимедійні матеріали, термінологічні словники, практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання, віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання, пакети тестових завдань для 5-11 класів. Розробкою відеоуроків, відеофрагментів займались обласні творчі групи учителів-предметників, які організовано методистами інституту.

Ці та інші навчальні відеоматеріали наповнюють Youtube канал Інституту, а також авторські Youtube канали. У списках відтворення лише Youtube каналу Інституту розміщено більше 265 таких матеріалів, перегляд яких сягає більше 224 тисяч разів. Лише за 2023 рік опубліковано 54 відео, перегляд здійснювався 35873 рази.

Розділ VII. НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

7.1. Поширення досвіду педагогічної та управлінської діяльності педпрацівників області

З метою розробки та впровадження у практику роботи інноваційних методів і технологій навчання й виховання, управлінської діяльності, а також для поширення педагогічного досвіду й пошуку оптимальних та інноваційних шляхів розв'язання конкретних педагогічних проблем на основі прогресивного досвіду педагогів та керівників, переможців всеукраїнських конкурсів, а також окремих навчальних закладів, у 2023 році працювало 28 угруповань різних категорій керівних і педагогічних працівників, діяльність яких організував та координував інститут, зокрема:

- 1 асоціація керівників закладів освіти Хмельницької області;
- 9 обласних шкіл педагогічної майстерності;
- 14 авторських творчих майстерень, студій, груп;
- 4 обласних авторських педагогічних майстерні.

За результатами їх діяльності підготовлено методичні посібники, методичні рекомендації, фахові поради, створено цифрові ресурси для інформаційної комунікації (сайти, блоги, сторінки у соцмережах, групи в месенджерах).

З метою реалізації Концепції цифрової трансформації освіти і науки, а саме: формування сучасного відкритого інформаційно-цифрового освітнього середовища області, яке об'єднує всіх педагогічних працівників області та забезпечує простір для обміну прогресивним педагогічним досвідом, інноваціями в галузі освіти, в Інституті активно використовується цифровий формат поширення кращих зразків досвіду. У 2023 році працівниками інституту поширено 171 досвід педагогів-переможців, які посіли I місце в обласному педагогічному конкурсі-виставці. Поширення та популяризація здійснюється постійно, через семінари, вебінари, тренінги, відеоконференції та у форматі онлайн через сайт «Цифрова лабораторія ППД ХОІППО ім. А. Назаренка».

Виявлення і трансформування нових ефективних форм освітньої діяльності у педагогічну практику продовжує забезпечувати Обласна інформаційно-ресурсна лабораторія творчого педагога, серед основних завдань якої – пошук, відбір, акумуляція та концентрація кращих освітніх, дидактичних, методичних напрацювань педагогів області та забезпечення вільного доступу до якісного контенту через електронний ресурс «Цифрова лабораторія ППД ХОШПО ім. А. Назаренка». У 2023 році Обласний інформаційний банк поповнено 111 методичними розробками педагогів, яким встановлено звання «Методист».

У 2023 році з метою удосконалення та модернізації проведення обласного педагогічного конкурсу-виставки розроблено та затверджено «Положення про цифровий формат оформлення нагородних документів (дипломів) переможців». Зміни спрямовані на вдосконалення роботи Експертних предметних комісій та мотивацію учасників до творчого пошуку та професійного розвитку.

Потужним фаховим зібранням творчих напрацювань освітян області та найбільшим цифровим репозитарієм електронних педагогічних розробок в галузі освіти залишається обласний педагогічний конкурс-виставка «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування», в якому нині розміщується 10 600 робіт. У 2023 році на обласний етап зареєструвалось 1 284 учасники. Призову кількість балів отримали 512 переможців (I місце – 94 особи, II – 200, III – 218). Пріоритетними напрямками матеріалів були теми, що стосувалися актуальних питань та проблем, зокрема:

- національно-патріотичне виховання;
- реалізація концепції Нової української школи в адаптаційному циклі базової середньої освіти;
- технології та методики дистанційного та змішаного типів навчання в організації освітнього процесу;
- організація освітнього процесу із запровадженням STEM-навчання;
- створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та психологічну підтримку в період військової агресії;

- методики роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в рамках інклюзивного навчання.

Актуальність і дієвість в умовах сьогодення підтвердив цифровий формат поширення та популяризації прогресивного педагогічного досвіду та інноваційних ідей через цифрову форму постійно діючої виставки та обласного інформаційного банку ППД, що розташовані на сайті «Цифрова лабораторія педагогічного досвіду ХОППО». Сайт забезпечує доступ до 11 803 кращих педагогічних розробок освітян області:

- виставка – 10 600 робіт;
- обласний інформаційний банк ППД – 1 203 матеріали досвіду;
- обласні школи педмайстерності – 9;
- обласні авторські педагогічні творчі майстерні – 8.

На сайті розміщено кращі творчі доробки педагогів, які представлено у цифровому форматі: електронними навчально-методичними комплектами, електронними навчальними посібниками (зошитами), інтерактивними тестами, дошками, розробками квестів, мультимедійними розробками (онлайніві засоби та ресурси для створення інтерактивного навчального контенту), відеоекскурсіями, відеомайстеркласами, збірками тематичних презентацій з методичним супроводом, електронними програмними засобами тощо.

Запровадження цифрового формату співпраці з педагогами області, популяризації прогресивних педагогічних ідей залишалось доволі ефективним в умовах організації дистанційного та змішаного навчання через військову агресію і стало вагомою інформаційною та методичною підтримкою для вчителя. Про це свідчать аналітичні дані сервісу «Google Analytics». За 2023 рік на початок грудня 105 836 переглядів сторінок сайту. За рік постійними користувачами сайту «Цифрова лабораторія ППД ХОППО» зареєстровано 21 295 користувачів (середня кількість переглядів на користувача становить 4,97). Найактивнішими є користувачі нашої області та України (зафіксовано 20 564 користувача), решта – відвідування користувачами з понад тридцяти країн світу (найактивніші Польща – 168, Угорщина – 165, США – 103, Німеччина – 51, Нідерланди – 40 та ін.).

Популяризація прогресивних педагогічних ідей здійснювалась через публікації кращого досвіду вчителів області у фахових журналах, збірниках наукових та науково-методичних праць за матеріалами конференцій, що організовувались та проводились Інститутом, та в журналі «Педагогічний вісник Поділля». Зокрема, у №1 (2023) висвітлено педагогічні напрацювання в царині національного-патріотичного виховання підростаючого покоління, волонтерську діяльність освітніх колективів; у №2(2023) – творчі доробки закладів освіти та окремих педагогів щодо результатів апробування інноваційних моделей освітньої виховної системи; у №3(2023) – методичні напрацювання вчителів щодо викладання шкільних курсів географії в закладах загальної середньої освіти Хмельницької області; у №4(2023) – учителів польської мови як нашої області, так і всієї України; у №5(2023) – педагогів дошкільної галузі.

До релокації інституту в рамках популяризації педагогічного досвіду освітян області функціонували Музей освіти Хмельниччини, експозиція постійно діючої виставки «Самчиківський народний розпис у дошкільні Хмельниччини», експозиції виставкових стендів різноманітного тематичного спрямування. У нинішніх умовах їх частково розміщено на локальних площах наявних приміщень, а експозиції Музею освіти Хмельниччини перебувають у згорнутому стані.

Проведено обласний творчий фестиваль «Вчитель ART», за результатами якого створено віртуальну мистецьку галерею-виставку, до якої ввійшли 46 робіт різних жанрів і стилів мистецтва (21.08.2023). Її розміщено на сайті Інституту в розділі «Творчість педагогів Хмельниччини»: https://www.canva.com/design/DAFinLn-Pmo/HpWfsIQOEBpdV0DXPIFrZw/watch?utm_content=DAFinLn-Pmo&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink .

Виставка презентує та популяризує результати індивідуальної творчої діяльності вчителів галузі мистецтва.

Також в розділі «Творчість педагогів Хмельниччини» презентуються та популяризуються інші результати індивідуальної творчої діяльності вчителів,

зокрема:

Мистецька галерея вчителів мистецтва. Мехенді. Покликання: https://www.canva.com/design/DAFd2IIRUhk/1Y5WNUjKnQVzGZO8ykmRg/watch?utm_content=DAFd2IIRUhk&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink ;

Мистецька галерея вчителів образотворчого мистецтва. Паперопластика. Покликання: https://www.canva.com/design/DAE3_Qz-IIw/uOvHR-S83GorJKTBpGtcMA/view?utm_content=DAE3_Qz-IIw&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink

7.2. Науково-методичний супровід проведення конкурсів фахової майстерності педагогічних працівників

Працівники інституту здійснювали науково-методичний супровід проведення конкурсів фахової майстерності педагогічних працівників – як всеукраїнських (обласних етапів), так і конкурсів, ініційованих та проведених інститутом. Через карантин та повномасштабне вторгнення і військовий стан кількість конкурсів була значно меншою і здебільшого відбувалась у дистанційному форматі.

Обласні конкурси:

- Конкурс обласної педагогічної виставки «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування-2023». Взяло участь 1 284 учасники. Призову кількість балів отримали 512 переможців (I місце – 94 особи, II – 200, III – 218).
- II Обласний творчий фестиваль «Вчитель ART». 46 учасників-лауреатів. За підсумками конкурсу відкрито онлайн-галерею (21.08.2023).
- II етап (обласний) Всеукраїнського конкурсу авторських програм практичних психологів, соціальних педагогів «Нові технології в новій школі» у номінації «Профілактичні програми»:
  - Ребекевша Жанна Миколаївна, соціальний педагог Великомедведівської гімназії Судилківської ТГ (диплом I ст.);
  - Гуменюк Ірина Вікторівна, практичний психолог ЗДО №1

- «Перлінка» м. Шепетівки (диплом I ст.);
- Пахар Юлія Володимирівна, соціальний педагог опорного закладу освіти «Грицівський ліцей» Грицівської ТГ (диплом II ст.);
  - Сидорова Наталія Миколаївна, практичний психолог Шепетівської гімназії №3 (диплом II ст.);
  - Морозова Тетяна Юріївна, практичний психолог, соціальний педагог Шепетівської ЗОШ I-III ступенів №8 (диплом III ст.).

Всеукраїнські:

- **Всеукраїнський фестиваль «Сучасне дошкілля під крилами захисту»:**
  - Дипломи I ступеня (2): ЗДО № 5 Дунаєвецької міської ради; ЗДО № 18 Кам'янець-Подільської міської ради.
  - Диплом II ступеня: ЗДО № 9 Кам'янець-Подільської міської ради.
  - Диплом III ступеня: ЗДО № 5 Кам'янець-Подільської міської ради.
- **Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек під гаслом «Вірю в майбутнє твоє, Україно!» (1-31 жовтня 2023).** 90 учасників-бібліотечних працівників ЗЗСО відзначено дипломами Інституту. За підсумками обласного етапу Місячника сформовано Web-портфоліо Всеукраїнського місячника - 2023 (google.com).
- **III етап Всеукраїнського конкурсу авторських програм практичних психологів, соціальних педагогів «Нові технології в новій школі» у номінації «Профілактичні програми».** Ребекевша Жанна Миколаївна, соціальний педагог Великомедведівської гімназії Судилківської територіальної громади Шепетівського району (диплом II ст.).
- **Конкурс майстерності працівників закладів позашкільної освіти «Джерело творчості».** На обласному рівні визначено 12 переможців. На заключному етапі конкурсу переможцями визнано (наказ МОН України №1182 від 02.10.2023 р.):
  - Коротенко Галину Вікторівну, керівника зразкового гуртка Кам'янець-Подільського центру дитячої та юнацької творчості – I місце (художньо-естетичний напрям);

- Ковальчук Альону Олександрівну, керівника гуртка Шепетівського міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді – III місце (еколого-натуралістичний напрям).
- Конкурс **рукописів та програм для педагогічних працівників закладів позашкільної освіти**. Учасниками від Хмельниччини за різними напрямками визначено 6 педагогів. За підсумками конкурсу готується наказ МОНУ (наразі відсутній).

Працівники інституту здійснювали координацію та консультативну підтримку педагогів області щодо їх персональної участі у різноманітних конкурсах, як-от:

Міжнародний міждисциплінарний конкурс наукових і мистецьких робіт імені Володимира Маняка та Лідії Коваленко (для учнів та молодих дослідників). У фокусі VII конкурсу, що проходив у 2023 році, – особисті історії, а також порівняльні студії часів Голодомору і повномасштабного військового вторгнення РФ на територію незалежної України;

IV Міжнародний конкурс для вчителів «Українознавчі пріоритети освітнього процесу» та інші.

Наймасовішим серед конкурсів фахової майстерності залишався **Всеукраїнський конкурс «Учитель року»**. У 2023 році він відбувався за 4-ма номінаціями: «Захист України», «Основи здоров'я», «Початкова освіта», «Фізична культура» та проводився в очному форматі.

До участі у Всеукраїнському конкурсі «Учитель року-2023» від Хмельницької області на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України зареєструвалося 292 учасники: «Захист України» – 13, «Основи здоров'я» – 40, «Початкова освіта» – 156, «Фізична культура» – 83. З об'єктивних причин не всі зареєстровані учасники взяли в ньому участь.

До участі у відбірковому етапі першого туру конкурсу було допущено 221 педагогічного працівника: «Захист України» – 11, «Основи здоров'я» – 29, «Початкова освіта» – 118, «Фізична культура» – 63.

Перший тур Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2023» у номінаціях «Основи здоров'я», «Початкова освіта» та «Фізична культура» проходив у два етапи:

- відбірковий (01-03 лютого 2023 року);
- фінальний (06-09 лютого 2023 року).

У номінації «Захист України» проходив в один фінальний етап з 01 до 06 лютого 2023 року.

За відповідними номінаціями переможцями першого туру конкурсу визнано наступних учителів:

АНДРЕЄВ Іван – Іванковецький ліцей Дунаєвецької міської ради Броніславович Хмельницької області у номінації «Захист України»;

МАГАЛЯС Леся – Міцівецька гімназія Новодунаєвецької селищної ради Сергіївна Хмельницької області у номінації «Основи здоров'я»;

ЯРОЦЬКА Анна – Волочиська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Вікторівна Волочиської міської ради Хмельницької області у номінації «Початкова освіта»;

КМИТА Дмитро – Дунаєвецький ліцей № 3 Дунаєвецької міської ради Миколайович Хмельницької області у номінації «Фізична культура».

Переможців та лавреатів заохочено грошовими преміями від Хмельницької обласної ради та Хмельницької обласної державної адміністрації (за I місце – п'ятнадцять тисяч гривень; за II місце – дванадцять тисяч гривень; за III місце – десять тисяч гривень відповідно у кожній номінації).

У другому турі Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2023» взяли участь 4 учасники, з яких Андреев Іван Броніславович став дипломантом конкурсу та увійшов у дванадцятку кращих учителів.

АНДРЕЄВ Іван – Іванковецький ліцей Дунаєвецької міської ради Броніславович Хмельницької області у номінації «Захист України»
(12 місце у фінальному етапі другого туру конкурсу);

МАГАЛЯС Леся – Міцівецька гімназія Новодунаєвецької селищної ради Сергіївна Хмельницької області у номінації «Основи здоров'я»
(15 місце);

ЯРОЦЬКА Анна – Волочиська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5
Вікторівна Волочиської міської ради Хмельницької області у номінації
«Початкова освіта» **(22 місце);**

КМИТА Дмитро – Дунаєвецький ліцей № 3 Дунаєвецької міської ради
Миколайович Хмельницької області у номінації «Фізична культура»
(14 місце).

З 25 вересня до 16 жовтня 2023 року проходила реєстрація педагогічних працівників для участі у Всеукраїнському конкурсі «Учитель року-2024», перший тур якого заплановано на лютий 2024 року.

Від області зареєстровано 210 педагогічних працівників, з них у розрізі номінацій: «Географія» – 48, «Образотворче мистецтво» – 28, «Українська мова та література» – 86 та «Фізика» – 48 осіб.

7.3. Науково-методичний супровід роботи з обдарованими дітьми

Продовжувалась робота з розвитку здібностей та обдаровань учнівської молоді. В умовах карантину та війни така діяльність набула ще більшої гнучкості, враховуючи фактори безпеки для життя і здоров'я учасників та організаторів.

Інститутом здійснювався і продовжує здійснюватися організаційний супровід учнівських конкурсів міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів: «Левеня», «Лелека», «Об'єднаймося ж, брати мої!», Міжнародного математичного конкурсу «Кенгуру», Міжнародного конкурсу з інформатики та комп'ютерної вправності «Бобер», традиційного конкурсу з українознавства та інших.

Наймасовішим учнівським конкурсом традиційно була Всеукраїнська учнівська олімпіада з навчальних предметів.

Учасниками III (обласного) етапу **Всеукраїнської учнівської олімпіади з навчальних предметів 2022-2023 року** були 977 учнів/учениць, з яких 480 стали переможцями та були відзначені дипломами (дипломами I ст. – 68 осіб, II ст. – 147, III ст. – 265).

23 травня 2023 року проведено захід-вшанування переможців обласного етапу олімпіад із виплатою одноразової премії за здобуті I та II місця. Грошову винагороду отримали 193 учні/учениці.

Учасниками IV (всеукраїнського) етапу стали 50 учнів/учениць закладів загальної середньої освіти області, 28 з яких здобули дипломи: I ступеня (7), II ступеня (10), III ступеня (11).

У листопаді-грудні 2023 року відбувся II етап **Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2023-2024 навчальному році** на базі об'єднаних територіальних громад та закладів освіти обласного підпорядкування (за завданнями Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка). Участь у ньому взяли 9 116 учнів 7-11 класів з 16 навчальних предметів.

З 13 січня 2024 року розпочнеться III етап Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів, який проходитиме в змішаній формі (очно/дистанційно) на базі Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка та закладів вищої освіти міста Хмельницького.

За результатами олімпіад та за підсумками відбірково-тренувальних зборів право представляти Хмельниччину на міжнародних олімпіадах здобули:

– Карпенко Дарина, учениця 11 класу Хмельницької гімназії № 1 імені Володимира Красицького (тренер – керівник клубу «Алгоритм» Андрій Попик), інформатика;

– Омелянчук Владислав, учень 11 класу Шепетівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія» (учитель – Корнієнко Аліна Едуардівна), хімія;

– Починок Олександр, учень 11 класу Хмельницького ліцею II-III ступенів Хмельницької обласної ради (учитель – Гусак Сергій Григорович), біологія;

– Бедрак Артур, учень навчально-виховного об'єднання № 5 міста Хмельницького імені Сергія Єфремова (учитель – Чабан Галина Дмитрівна), географія.

У жовтні-листопаді 2023 року проведено **XXIV відкрити Інтернет-олімпіаду з програмування**, в якій взяли участь 374 учасники (з них 221 учень з Хмельницької області, 153 – з інших областей). За підсумками олімпіади дипломами I ступеня нагороджено 4-х учнів (Хмельницька ТГ), II ступеня - 4 учнів (Хмельницька та Шепетівська ТГ), III ступеня – 1 учень (Хмельницька ТГ). Вони здобули право на участь у III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики (програмування) у 2023/2024 навчальному році.

У жовтні-листопаді 2023 року проведено також **XVI відкрити Інтернет-олімпіаду з математики**, за підсумками якої дипломами I ступеня нагороджено 16 учнів, II ступеня – 31 учень, III ступеня – 47 учнів. Ці учні здобули право на участь у III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики у 2023/2024 навчальному році.

Багаторічна діяльність Інституту щодо організації і проведення Інтернет-олімпіади з інформатики та математики, відкритої Інтернет-олімпіади з програмування має пролонговані впливи і на результати міжнародних змагань школярів. Неодноразово перемоги на них виборювали школярі нашої області, цього річ – це вихованці клубу АЛГОРИТМ (м. Хмельницький).

У 2023 році через продовження збройної агресії росії проти України обласні етапи **учнівських турнірів** (весняного періоду) не проводилися. У проведенні обласних етапів турнірів осіннього періоду перешкодою стало відсутність електроенергії та належного інтернету.

Інститутом здійснюється координація роботи щодо участі учнівських команд області у фінальних етапах всеукраїнських турнірів юних фізиків, істориків, хіміків, винахідників і раціоналізаторів, а також учнівської молоді – у різноманітних всеукраїнських та міжнародних конкурсах.

XIV Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, метою якого є вшанування творчої спадщини Тараса Григоровича Шевченка, стимулювання учнівської та студентської молоді до вивчення української мови і літератури. У третьому етапі конкурсу взяли участь 110 учнів 5-11 класів закладів загальної середньої

та професійно-технічної освіти області, студентів та курсантів закладів вищої освіти усіх рівнів акредитації. Переможцями визнано 35 здобувачів освіти.

XXIV Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика. В обласному етапі взяли участь учні 3-11 класів закладів загальної середньої освіти, учні професійно-технічних навчальних закладів, студенти закладів передвищої та вищої освіти області – загалом 140 учнів та студентів. Переможцями визнано 27 здобувачів освіти.

Міжнародний міждисциплінарний конкурс наукових і мистецьких робіт імені Володимира Маняка та Лідії Коваленко (для учнів та молодих дослідників). У фокусі VII конкурсу, що проходив у 2023 році, – особисті історії, а також порівняльні студії часів Голодомору і повномасштабного військового вторгнення РФ на територію незалежної України. Його учасниками були також учні та вчителі закладів загальної середньої освіти, а також юні краєзнавці області.

Всеукраїнський конкурс учнівської творчості, що проходить під гаслом «Об'єднаймося ж, брати мої!». Переможцями XXII конкурсу у 2022-2023 році (наказ МОН України від 11.05.2023) визнано:

- у номінації «Література» – Галах Каріну, ученицю 11 кл. Нетішинського ліцею № 3 Нетішинської міської ради (вчитель Фабрицька С.В.);
- у номінації «Історія України і державотворення» – Шмигельського Іллю, учня 11 кл. Нетішинського ліцею № 3 Нетішинської міської ради (вчитель Клочко А.Є.).

У III (обласному) етапі **XXIII Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої!»** 2023-2024 року взяли участь: у номінації «Література» – 42 здобувачі освіти, у номінації «Історія України і державотворення» – 21, у номінації «Мистецтво» – 4.

Всеукраїнський конкурс школярів та учнівської молоді «Ліси для нащадків». Юних лісівників Хмельниччини – переможців фінального етапу, нагороджено Грамотами Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України. Їх керівників-педагогів відзначено Подяками. За I місце (набрали по 95 балів):

– Антончик Діану та Дукача Лазара (учнівське лісництво «Паросток» Михлянського ліцею Ізяславської міської ради Шепетівського району);

– вихованців «Нетішинського учнівського лісництва» закладу позашкільної освіти «Центр туризму і краєзнавства учнівської молоді» Нетішинської міської ради Шепетівського району. Керівник – Біла Аліна Михайлівна;

– вихованців гуртка «Юні лісівники» зразкового учнівського лісництва «Пліщинське» Пліщинської гімназії з дошкільним підрозділом Шепетівської міської ради. Керівник – Зведенюк Микола Андрійович, учитель хімії Пліщинської гімназії.

За II місце (85 балів) –Зайцеву Олександрю (учнівське лісництво «FOREST», учениця 7-Б класу Шепетівського НВК «Загальноосвітня школа I-III ступенів-гімназія»). Керівник – Сільвестр Олена Петрівна, вчитель Шепетівського НВК «Загальноосвітня школа I-III ступенів-гімназія».

За III місце (75 балів) –вихованців гуртка «Юні лісівники-дендрологи» Михлянського ліцею Ізяславської міської ради Шепетівського району. Керівник гуртка – Лисюк Михайло Анатолійович.

Також відзначено Грамотами НЕНЦУМа:

Дмитренко Каріну, Грєве Віру, Литвиненко Діану, учениць 11-А класу Судилківського ліцею Судилківської сільської ради Шепетівського району. Керівник – Грищук Вікторія Миколаївна.

Ковтонюк Надію, вихованку гуртка «Фотонатуралісти» Шепетівського міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді. Керівник – Філюк Олена Володимирівна.

Бузинко Маргариту, Котик Олександрю, учениць Кам'янець-Подільського ліцею № 6, екологічна варта «Дивосвіт». Керівник – Пелих Оксана Вікторівна.

Відбувся традиційний **IV обласний конкурс «Юні знавці Біблії»**, тема якого «Ростемо патріотами України – захисниками рідної землі». До конкурсних випробувань долучилися учні 1–11-х класів закладів загальної середньої освіти та недільних шкіл з 18 територіальних громад області. Дипломи переможців (I, II, III місця) отримали 33 учасники.

7.4. Науково-методичний супровід формування й розвитку професійної компетентності керівних кадрів і педагогічних працівників

У контексті розбудови Нової української школи з урахуванням регіонального компонента освіти Інститутом визначено одне з першочергових завдань – забезпечення науково-методичної підтримки формування й розвитку професійних компетентностей керівних кадрів і педагогічних працівників дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти щодо реалізації оновленого змісту освіти.

Акцент зроблено на реалізації відкритої мережевої взаємодії з урахуванням правового режиму воєнного стану, процесів децентралізації, впровадження Концепції НУШ, глобальних та локальних викликів.

В умовах децентралізації методичні повноваження передано на рівень закладів освіти, методичну підтримку покликані забезпечити центри професійного розвитку педагогічних працівників, засновниками яких виступають органи місцевого самоврядування. Впродовж 2023 року в області кількість ЦПР зменшилась з 15 до 14 (з 1 листопада ліквідована комунальна установа в Деражнянській територіальній громаді). Штатна чисельність комунальних установ різниться (мінімум – 2 педпрацівники, максимум – 15), відповідно, різна спроможність виконувати статутні завдання. Тому методична підтримка професійного розвитку педпрацівників зі сторони методистів інституту не втрачає актуальності. В її основі – мережева взаємодія, вдосконалення моделей співпраці з органами управління освітою територіальних громад, центрами професійного розвитку педагогічних працівників та закладами освіти.

Серед форм і напрямів діяльності: консультування, методичні заходи з керівниками предметних територіальних методичних спільнот (територіальних методичних об'єднань), семінари з актуальних питань розвитку освіти для керівних та педагогічних працівників; проведення заходів з підвищення кваліфікації (методичні заходи з видачею сертифікатів); оперативне реагування на професійні запити і потреби педагогічних працівників області, підтримка індивідуальних траєкторій професійного розвитку педпрацівників;

організаційно-методичний супровід професійних конкурсів, учнівських олімпіад, турнірів, рецензування посібників тощо.

У 2023 році успішними практиками стали методичні зустрічі з різними категоріями педпрацівників, проведені на запрошення органів управління освітою територіальних громад, ЦПР ПП, окремих педагогічних колективів (зініційовано зустрічі 25 суб'єктами, проведено 65 очних семінарів-тренінгів), а також проведення спільних заходів з питань підвищення кваліфікації працівниками інституту та директорами/консультантами ЦПР ПП (до ініціативи долучились 7 ЦПР ПП).

Тематика і зміст науково-методичних заходів визначались завданнями національної системи освіти та її регіональними особливостями, реальними запитами та потребами педпрацівників. Пріоритетними питаннями стали:

- науково-методичний супровід упровадження Базового компонента дошкільної освіти, Державного стандарту початкової середньої освіти, Державного стандарту базової середньої освіти (5-6 класи), реалізації навчальних програм з навчальних предметів;
- підвищення рівня компетентності керівних та педагогічних працівників з питань організації безпечного освітнього середовища, діагностики і подолання освітніх втрат, застосування цифрових інструментів в управлінській та освітній діяльності;
- сприяння оволодінню педагогічними працівниками ЗДО та ЗЗСО навичками побудови взаємодії учасників освітнього процесу на засадах ідей дитиноцентризму та педагогіки партнерства, опанування вчителями інструментарієм формувального оцінювання;
- реалізація компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та середовищного підходів в організації освітнього процесу в закладах дошкільної, загальної середньої освіти;
- впровадження STEM-освіти;
- підвищення психологічної культури педагогічних працівників з питань вікових особливостей розвитку дітей та підлітків, застосування ефективних технік взаємодії та комунікації; формування навички піклування про власне

психічне здоров'я, стресостійкість та саморегуляцію, вміння діяти в надзвичайних і кризових ситуаціях;

- створення безбар'єрного простору та організація роботи з дітьми з особливими освітніми потребами тощо.

У процесі реалізації завдань методисти організують та координують діяльність 12 обласних професійних спільнот керівників територіальних професійних спільнот (методичних об'єднань), управлінської майстерні (за участю спеціалістів органів управління освітою в громадах, директорів ЦПР ПП, директорів закладів загальної середньої освіти, їх заступників), 4 творчих майстерень (вчителі української мови і літератури, початкових класів, мистецтва, географії), школи вищої педмайстерності вчителів початкових класів, школи професійного зростання вчителів трудового навчання/технологій, історичної, біологічної, географічної студій, творчої лабораторії вчителів біології з питань сучасного уроку, творчої групи заступників директорів з навчальної, навчально-виховної роботи спеціальних шкіл, навчально-реабілітаційних центрів.

Упродовж 2023 року методистами проведено 65 семінарів, 171 вебінар, 10 тренінгів, 11 майстер-класів, 7 засідань творчих груп, онлайн-марафон для вихователів-методистів ЗДО, методичний кросинг для педагогів-дошкільників тощо. Таке різноманіття форм методичної підтримки дозволяє учителю обрати для себе цікаві та змістовні форми професійної взаємодії з колегами області при підтримці методистів Інституту.

Вкотре довів свою ефективність і дистанційний центр методичної підтримки – потужний ресурс для самостійної роботи педпрацівника (включає мережу сайтів, блогів, професійних груп у соцмережах тощо), консалтингової, інформаційної діяльності методиста відповідно до напрямів та освітніх галузей.

Понад 7 тис. педагогічних працівників області стали учасниками серпневих педагогічних зустрічей «Виклики і пріоритети нового навчального року: пошук стратегій реалізації», проведених Інститутом з 18 до 25 серпня. Робота 19 фахових локацій спрямовувалась на розкриття особливостей

освітнього процесу, організації викладання навчальних предметів і курсів крізь призму пріоритетних напрямів освітньої діяльності у 2023/2024 н.р.:

- продовження реформи загальної середньої освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа»;
- реалізації завдань Базового компонента дошкільної освіти;
- впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти у 5-6 класах;
- розробка і впровадження ефективних моделей освітнього процесу з урахуванням безпекового чинника, побажань батьків, можливостей закладу освіти; налагодження зворотного зв'язку, комунікації;
- посилення національно-патріотичного виховання;
- психологічної підтримки учасників освітнього процесу.

Одним із обласних майданчиків популяризації напрацювань та обміну досвідом з питань реалізації концептуальних засад Концепції НУШ восьмий рік поспіль є інтернет-форум «Науково-методичний супровід професійного розвитку педпрацівників в умовах реалізації Концепції нової української школи» (листопад, 2023). Матеріали форуму узагальнено у збірнику та оприлюднено через сайт інституту.

З метою реалізації методичної підтримки та забезпечення доступу педпрацівників до актуальної інформації упродовж року підготовлено два тематичні випуски ВІСНИКА НМЦ «Орієнтир»:

- Вісник НМЦ «Орієнтир» 1(8) «Методичний конструктор підготовки учителя початкових класів до уроку» (Кулик О., Галас А.)
- Вісник НМЦ «Орієнтир» 2(9) «Ключові аспекти освітньої діяльності закладів дошкільної та загальної середньої освіти: методичний poradnik» (методисти НМЦ).

7.5. Науково-методичний супровід дошкільної освіти

Дошкільна освіта є невід’ємним складником та першим рівнем у системі освіти – стартовою платформою особистісного розвитку дитини. Державний стандарт дошкільної освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України № 33 від 12 січня 2021 р.) забезпечує підвищення якості дошкільної освіти в Україні, дозволяє продовжити реформу дошкільної освіти з урахуванням наступності між дошкільної освітньою галуззю та загальною середньою освітою, приведення її до відповідності міжнародним стандартам.

Враховуючи завдання «Програми розвитку освіти Хмельницької області на 2021-2025 роки», у дошкільній області було окреслено наступні пріоритетні напрями:

- організація сучасного освітнього простору як сукупність умов, сприятливих для якісного проживання дошкільного дитинства;
- розвиток професійної компетентності педагога через постійний саморозвиток, самовдосконалення та сьогочасний методичний супровід (науковий, інформаційно-аналітичний);
- упровадження інноваційних технологій, прогнозування та відстеження їх результативності в освітньому процесі.

В реаліях воєнного часу Міністерство освіти і науки України визначило наступні пріоритети діяльності закладів дошкільної освіти:

- створення безпечного, комфортного інклюзивного середовища для всіх учасників освітнього процесу;
- підвищення якості освітньої діяльності закладів дошкільної освіти;
- формування соціально-громадянської компетентності дітей дошкільного віку;
- партнерська взаємодія з батьківською громадою, тісна комунікація між усіма учасниками освітнього процесу.

З урахуванням цих пріоритетів Інститутом здійснювався системний науково-методичний супровід дошкільної освіти. Так, забезпечено долучення дошкільної педагогічної спільноти області до участі у науково-практичних і методичних заходах всеукраїнського рівня, організованих МОН України,

Українським інститутом розвитку освіти та Інститутом проблем виховання НАПНУ:

- науково-практична онлайн-конференція «Готовність дитини старшого дошкільного віку до систематичного навчання в школі» (06 квітня, 13 квітня, 20 квітня);
- вебінар «Практикум сучасного дошкілля. Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку» (18 квітня);
- семінар-практикум для спеціалістів соціальної та освітньої сфери дошкільної та початкової ланок на тему «Коло турботи. Взаємодія навчального закладу та родини» (26 квітня);
- вебінар керівників закладів дошкільної освіти: «Нормативно-правове забезпечення діяльності закладу дошкільної освіти»;
- «Edway як використати всі можливості на повну» (20 вересня);
- «Коректурні таблиці в дитсадку: методичні секрети універсальності» (27 вересня);
- відзначення Всеукраїнського Дня дошкілля;
- освітній форум «Атестація педагогічних працівників за новим положенням» (05 жовтня);
- презентація парціальної програми розвитку дитини від 2 до 6 років «Творці майбутнього» у межах проєкту «Сприяння освіті»;
- онлайн-конференція «Освітній процес в умовах сучасних викликів» (18-19 листопада);
- вебінар «Від дошкільника до дошкільника: компетентнісний підхід».

Інститутом організовано та проведено в режимі онлайн ряд заходів для педагогічних працівників закладів дошкільної освіти області:

3-денний вебінар для педагогів ЗДО за участі авторів проєкту «Впевнений старт»;

онлайн-марафон педагогів закладів дошкільної освіти «Інформаційно-комунікаційна компетентність педагога в сучасних умовах» (2 заняття);

засідання творчої групи вихователів-методистів ЗДО щодо розробки і впровадження у роботу програми «Український віночок. Хмельниччина» (2 зустрічі);

сертифікований вебінар для керівників ЗДО «Імплементація професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»» (2 заняття);

методична зустріч працівників дошкільної освіти в рамках проведення серпневих зустрічей з трансляцією на You Tube канал «Дошкілля Хмельниччини».

Семінари на замовлення територіальних громад (Вінковоцька, Городоцька, Гуменецька, Деражнянська, Кам'янець-Подільська (2 зустрічі), Красилівська, Маківська, Михайлюцька, Нетішинська (2 зустрічі), Старосинявська, Хмельницька (3 зустрічі), Шепетівська (2 зустрічі)) з актуальних проблем:

- особливості організації освітнього процесу ЗДО на сучасному етапі;
- ECERS - 3: що варто знати педагогам;
- сучасні погляди на проблему імплементації оновленого Державного стандарту дошкільної освіти;
- електронне портфоліо педагога закладу дошкільної освіти.

Організовано роботу експертної комісії щодо аналізу та оцінки матеріалів педагогів дошкільної галузі на встановлення звання «Вихователь-методист» (19 робіт) та прогресивного досвіду педагогів, презентованого на обласну виставку «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування» (159 робіт).

Здійснювалась координація участі експериментальних ЗДО області в інноваційних освітніх проєктах «Афлатот» (міжнародного рівня) та «Педагогічні умови становлення і розвитку особистості на ранніх етапах онтогенезу» (всеукраїнський).

Організовано та координовано участь 20 ЗДО області у всеукраїнському проєкті «Вектор» з питань моніторингу якості освітнього процесу.

Інформація про організацію та зміст методичного супроводу роботи ЗДО постійно розміщувалася на сайті ХОІППО та у Фб-спільнотах «Реформа освіти – наше бачення», «Освіта Хмельниччини: реалії» та «Дошкілля

Хмельниччини». Актуальні питання щодо нормативної бази, роботи ЗДО у дистанційному режимі, організації сучасного освітнього простору, розвитку професійної компетентності педагога, впровадження інноваційних технологій та передового досвіду презентувалась також у спільнотах «Порадник педагога ЗДО», «Наш Афлатот. Хмельницька область», «Долонька», «English box for kids and their teachers», «Музична скринька для дошкілля Хмельниччини», «Спортивні намистинки для дошкілля Хмельниччини».

Започатковано та наповнено контентом нову спільноту педагогів «Скринька ідей для педагогів ЗДО».

Продовжувалось адміністрування блогів: «Дошкільний світ Хмельниччини», «Цифровий методичний кейс педагогів дошкільної освіти територіальних громад» та YOUTUBE каналу «Дошкілля Хмельниччини».

На допомогу педагогічним працівникам ЗДО підготовлено:

- науково-методичний журнал «Педагогічний вісник Поділля» №5, 2023;
- Інструктивно-методичні рекомендації «Про організацію освітньої роботи в закладах дошкільної освіти у 2023-2024 н.р. ».

Для педагогічного загалу області в рамках Всеукраїнського Дня дошкілля та Дня працівників освіти проведено науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Сучасні тенденції інноваційного розвитку дошкільної освіти» (28 вересня 2023 р.), участь в якій взяли близько 160 педагогічних працівників Хмельниччини та інших областей України, долучилися педагоги м. Лодзь (Республіка Польща). Здійснювалась трансляція через You-tube канал інституту, яка доступна для перегляду. Матеріали конференції узагальнено в збірнику наукових і науково-методичних праць та оприлюднено для відкритого доступу через сайт інституту.

7.6. Науково-методичний супровід початкової освіти

У системі неперервної освіти людини базовою освітньою сходинкою виступає початкова освіта. Щодо вчителів початкових класів, то мережевим освітнім простором для них у системі післядипломної освіти є науково-методичний супровід щодо навчальної, адаптаційної, сервісної, дорадницької, експертної, коригувально-рефлексійної, модераційної, акмеологічної, коучингової, компенсаторної, фасилітаційної функцій педагогічного професіогенезу. Інститутом такий науково-методичний супровід моделюється з урахуванням векторності та адресної спрямованості, залежно від індивідуальних запитів, потреб, мотиваційних детермінантів педагога, його професійних можливостей, сформованого рівня педагогічної майстерності, компетентнісного досвіду.

Так, для голів методичних спільнот учителів початкових класів територіальних громад проведено семінари та вебінари, засідання круглих столів, консультування за темами, що були актуальними та відповідали запитам:

- Готовність до нового навчального року: говоримо про найактуальніше; Залежність між сформованістю наскрізних умінь учнів та методами роботи педагогів, стилем педагогічної взаємодії, організацією освітнього середовища.
- Підтримка творчого потенціалу дитини в умовах Нової української школи.
- Організація взаємодії учнів початкової школи засобами цифрових технологій.
- Особливості організації занять ГПД в умовах змішаного навчання.

Поширення і використання в педагогічній практиці нових, ефективних методів підтримки здоров'язбережувального потенціалу учнів НУШ, реалізація компетентнісної парадигми навчання – ключові питання спільного засідання вчителів початкових класів та фізичної культури за темою: «Бекграунд нової фізичної культури щодо реалізації компетентнісної парадигми навчання» .

Спільно з авторами підручників проведено вебінари щодо змісту підручників та особливостей викладання у початковій школі .

Для керівників закладів загальної середньої освіти, заступників директорів, учителів початкових класів проведено онлайн-вебінар «Освітня програма «Світ чекає крилатих» – летімо разом».

Технологічність методик навчання відпрацьовувалась під час занять Школи вищої педагогічної майстерності керівників методичних об'єднань, творчих груп учителів початкових класів «Сучасний урок у початковій школі» та Творчої майстерні молодого вчителя.

Сучасні ідеї, знахідки, досвід було презентовано під час онлайн-панорами інтерактивних освітніх знахідок голів методичних об'єднань «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності».

Коучинговий напрям науково-методичного супроводу реалізовувався через проведення сертифікованих заходів з підвищення кваліфікації, зокрема, шляхом проведення семінарів, тренінгів, авторських курсів:

- «Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу в умовах дистанційного навчання»;
- «Медіагігієна вчителя початкової освіти»;
- «Методичні аспекти впровадження інтегрованого курсу «Культура добросусідства» в НУШ».

Партнерська взаємодія з територіальними громадами забезпечується проведенням вебінарів з актуальних тем для вчителів початкових класів за запитами цих громад та/або Центрів професійного розвитку педагогічних працівників. Методичні зустрічі з педпрацівниками закладів загальної середньої освіти були проведені:

в Орининській ТГ з проблеми «Особливості педагогічної взаємодії та спілкування з учнями молодшого шкільного віку в умовах сьогодення»;

у Деражнянській ТГ з проблем реалізації змісту освіти в умовах НУШ;

у Меджибізькій ТГ з актуальних питань щодо реалізації змісту освіти в умовах НУШ;

у Красилівській, Антонінській, Щиборівській, Заслучненській громадах з питань формування стресостійкості вчителя в умовах воєнного стану;

в Чемеровецькій ТГ щодо методів і засобів діагностування навченості учнів з метою компенсації навчальних втрат.

На запит освітніх закладів міста Хмельницького методистами проведено майстер-класи: «Використання технік формувального оцінювання в початковій школі» (Галас А.В., для вчителів початкових класів комунального закладу загальної середньої освіти «Початкова школа №3 Хмельницької міської ради»); «Медіагігієна вчителя початкової освіти» (Кулик О.О., для вчителів початкових класів комунального закладу загальної середньої освіти «Початкова школа № 2 Хмельницької міської ради»).

Учасникам вебінарів запропоновано науково-методичний відеоконтент, педагоги мали змогу прослухати виступи спікерів, переглянути на YouTube-каналі майстер-класи «Інтеграція неадаптивних видів активності, співвідносних з різними освітніми галузями (природничою, мистецькою, математичною, технологічною, фізичною культурою) як засіб реалізації змісту та методів інтегрованого навчання».

В рамках реалізації рішення Комітету з питань освіти, науки й інновацій «Про стан виконання Рекомендацій слухань у комітеті на тему: «Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання» (протокол № 129 від 28.08.2023 р.)», з метою вдосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників щодо подолання освітніх втрат за підтримки Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, фінансової підтримки Глобального партнерства в галузі освіти (GPE) та уряду Японії у партнерстві з Міністерством освіти і науки України проведено очні семінари-тренінги з теми «Долаємо освітні втрати» для 111 вчителів початкових класів Антонінської, Гвардійської, Заслучненської, Красилівської, Лісовогринівецької, Миролубненської, Розсошанської, Старокостянтинівської, Староостропільської, Чорноострівської, Щиборівської, Ярмолинецької територіальних громад.

Для педагогічного загалу області проведено науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Початкова освіта в НУШ: сучасний стан, досвід упровадження, перспективи» (21 листопада 2023 р.). Вона стала

платформою для об'єднання зусиль науковців та освітян щодо осмислення сучасного стану початкової освіти в НУШ, обговорення викликів та перспектив у вимірі сучасних реалій. Участь у конференції взяли близько 180 педагогічних працівників Хмельниччини, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Чернівецької та інших областей України, долучилися педагоги м. Конін (Республіка Польща). Здійснювалась трансляція через You-tube канал інституту. Матеріали конференції узагальнено в збірнику наукових і науково-методичних праць та оприлюднено для відкритого доступу через сайт інституту.

Інформаційно-комунікаційний напрям підтримки педагогів початкової школи забезпечується шляхом адміністрування блогів та Фейсбук-спільнот:

- Довідник фахівців початкової освіти <http://pochshool.blogspot.com/>
- Вчителю початкової освіти Хмельниччини <http://wasonplants.blogspot.com/>
- Початкова освіта Хмельниччини <http://hmpochshcola.blogspot.com/>
- Домінанти методичної служби та диверсифікація форм системної підготовки педагогів початкової освіти <https://metodchna.blogspot.com/2019/09/blog-post.html>
- НУШ Хмельниччини <https://www.facebook.com/groups/511749812529064>
- Методична підтримка вчителя початкових класів <https://www.facebook.com/groups/722499472249784>
- Тренери НУШ (закрита група)
- Портфоліо ШВПМ <https://sites.google.com/hoippo.km.ua/>
- Літні канікули з користю <https://sites.google.com/hoippo.km.ua/kanikuly-poradnyk-2022>
- Творча майстерня молодого вчителя початкової школи Хмельниччини <https://sites.google.com/hoippo.km.ua/>

7.7. Реалізація Концепції Нової української школи у базовій школі

Навчальна, наукова та науково-методична робота Інституту спрямована на реалізацію стратегічних урядових ініціатив, ряду державних цільових соціальних програм, удосконалення регіональної системи безперервної освіти педагогічних працівників відповідно до Концепції державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», забезпечення її випереджувального характеру, відповідно до напрямів реформування системи освіти та суспільних викликів, нових державних освітніх стандартів та сучасних підходів; науково-методичний та організаційний супровід реалізації державних і регіональних освітніх програм, застосування варіативних моделей організації освітнього процесу та оновлення змісту і форм організації підвищення кваліфікації педагогічних кадрів закладів освіти у зв'язку з реалізацією Концепції «Нова українська школа»; підвищення кваліфікації вчителів основної школи у відповідності до нових професійних стандартів і вимог концепції «Нова українська школа».

Як показує практика, серед чинників успішного впровадження НУШ основними є: освітнє середовище, навчально-методичне забезпечення, підготовлений учитель.

Реалізація Концепції Нової української школи у початковій, а з 2021 року – у пілотних закладах освіти базової школи, зумовила продовження в Інституті системної діяльності з підвищення кваліфікації фахівців, насамперед, щодо реалізації завдань нового Державного стандарту базової освіти.

Впровадження нового Держстандарту базової середньої освіти на рівні пілотного інноваційного проєкту завершилось уже у п'ятих та шостих класах закладів загальної середньої освіти, а з 2023/2024 н.р. розпочалося у сьомих класах.

З 2021/2022 н.р. учасниками інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» є п'ять закладів ЗСО:

1. Ліцей №11 Хмельницької міської ради (гімназія №2 м. Хмельницького) (директор Байдич В. Г.);
2. Кам'янець-Подільський ліцей №3 (Кам'янець-Подільський НВК №3 у складі ЗОШ I-III ст. та ліцею) (директор Токар О. В.);
3. Славутська гімназія «Успіх» Славутської міської ради (Славутський НВК «Спеціалізована школа I-III ст., ліцей «Успіх») (директор Зайонц І. М.);
4. Старокостянтинівська ЗОШ I-III ст. №1 Старокостянтинівської міської ради (директор Сідлецька В. В.);
5. Ліцей №1 імені Володимира Красицького Хмельницької міської ради (Хмельницька гімназія №1 імені Володимира Красицького) (директор Ратушняк С. П.).

У пілотуванні беруть участь сім сьомих класів із загальною кількістю задіяних учнів – 213 (станом на вересень 2023 р.). Обласними координаторами є методисти інституту, координатор від регіону – перший проректор Гіджеліцький І. К.

За програмами НУШ упродовж 2023 року пройшли навчання 7 644 особи з підготовки до реалізації нового Державного стандарту базової середньої освіти. Навчанням було охоплено учителів, які забезпечують реалізацію нового Державного стандарту базової середньої освіти в 5-6 класах у 2023/24 навчальному році, та керівників відповідних закладів загальної середньої освіти (директорів та завучів). Навчання проходило як за рахунок коштів освітньої субвенції з державного бюджету (6 065 педагогічних працівників), так і на комерційній основі (1 579 осіб).

Обласними координаторами-методистами та науково-педагогічними працівниками Інституту упродовж 2023 р. здійснювалась організаційна та науково-методична підтримка вчителів, що викладають у пілотних закладах.

Так, з метою обміну досвідом роботи вчителів пілотних шкіл Хмельниччини проведено консультаційні зустрічі з учителями-предметниками, учасниками інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту

базової середньої освіти» для вчителів окремих освітніх напрямів 7 пілотних класів НУШ з таких питань:

- Модельні навчальні програми: особливості реалізації.
- Навчальні комплекти для учнів.
- Організація освітнього процесу: реалізація сучасних методик навчання.
- Особливості оцінювання в пілотних класах.
- Обмін досвідом роботи в пілотних класах.

Упродовж усього періоду впровадження Державного стандарту базової середньої освіти одним із пріоритетів у методичній підтримці педагогів ЗЗСО з боку Інституту було надання консультативної допомоги педагогам НУШ за їхніми запитами. Обласними координаторами підтримується діяльність постійно діючих консультпунктів з питань організаційно-методичних аспектів освітнього процесу з освітніх галузей, реалізації змісту освітньої галузі в пілотних класах Нової української школи, методики викладання предметів в контексті концептуальних підходів НУШ та ін. Загалом за 2022-2023 роки таких консультацій за запитами було надано більше 4 тисяч, і цей процес не зупиняється.

Для вирішення нагальних питань продовжують свою роботу створені обласними координаторами предметні Viber-групи та Google Classroom.

7.8. Науково-методичний супровід виховної діяльності

Особливої актуальності в умовах війни росії проти України набув один з пріоритетних напрямів діяльності Інституту – науково-методичне забезпечення виконання завдань національно-патріотичного виховання. Його реалізація здійснюється в контексті стратегічних підходів до національно-патріотичного виховання дітей та молоді, визначених Указом Президента України від 18.05.2019 № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання», та нормативно-правових документів, зокрема: постанови Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 932, якою затверджено План дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки; постанови Кабінету Міністрів України від 30.06.2021 № 673, якою затверджено

Державну цільову соціальну програму національно-патріотичного виховання на період до 2025 р., обласної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання в Хмельницькій області на 2022-2025 роки (рішення Хмельницької обласної ради від 22 грудня 2021 № 48-7/2021); наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України», «Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України».

Упродовж 2023 року Інститутом проводилась системна робота з питань національно-патріотичного виховання в напрямі забезпечення методичного супроводу діяльності педагогів, який полягає не лише в допомозі щодо розв'язання їхніх професійних проблем та формування професійних якостей, а й у формуванні власної державницької життєвої позиції, що стало безумовним пріоритетом в умовах повномасштабного воєнного вторгнення.

Відповідно до логічно-змістового контенту «Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти» питання захисту та відбудови країни, допомоги й підтримки ЗСУ, консолідації суспільства у воєнний період, забезпечення участі в цьому процесі педагогів та учнівської молоді стали домінуючими у процесі виконання завдань національно-патріотичного виховання.

У рамках таких пріоритетів для організаторів виховного процесу підготовлено й опубліковано методичне забезпечення з метою підвищення якості організації роботи з національно-патріотичного виховання. Зокрема, розроблено низку методичних рекомендацій, зокрема:

- на забезпечення компетентнісного підходу до реалізації положень обласної цільової програми національно-патріотичного виховання на 2022-2025 роки щодо утвердження ідеї розвитку української державності як консолідуючого чинника громадянського суспільства;

- з питань організації виховної роботи в закладах освіти Хмельницької області у 2023/2024 навчальному році;

- «Дорожня карта педагога-організатора: правозахисний аспект»;

- «Про проведення заходів із вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні»;

- щодо проведення у 2023/2024 навчальному році в рамках відзначення Дня Соборності України заходів з використанням різних форм та методів освітньої роботи в закладах загальної середньої освіти Хмельницької області;

- дорожні карти віртуальних подорожей у музей Національної пам'яті з метою відзначення Дня Соборності України;

- щодо проведення у 2023/2024 навчальному році заходів у рамках відзначення Дня Конституції України.

- «Науково-методичне забезпечення реалізації авторської моделі школи толерантності»;

- «Створення освітнього середовища в закладі позашкільної освіти: традиційні форми та дистанційні інновації»;

- щодо формування пізнавальної, практичної, творчої і соціальної компетентностей вихованців закладів позашкільної освіти через оновлення змісту й методики позашкільної освіти та інші.

За результатами експериментального впровадження в області всеукраїнської програми І. Бега «Нова українська школа у поступі до цінностей» підготовлено спецвипуск науково-педагогічного журналу «Педагогічний вісник Поділля» (№ 2, 2023).

Питання створення ефективної виховної системи національно-патріотичного виховання впродовж 2023 року було у фокусі уваги Інституту та аналізувалось на засіданнях науково-методичної та вченої рад, нараді з керівниками закладів освіти, де обговорювалися питання науково-методологічних і методичних засад та інноваційних підходів до реалізації завдань національно-патріотичного виховання, ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності виховної роботи; підвищення ролі освіти у процесі консолідації суспільства та зміцнення національної єдності.

З метою забезпечення інтерактивних підходів до реалізації зазначених завдань Інститут здійснював науково-методичний супровід участі педагогів у реалізації таких проєктів, як: Міжнародний проєкт «Освіта заради життя:

український контекст» (заявка в ЮНЕСКО); обласні проекти – «Під знаком єдності – до Перемоги!», «Розвиток національно орієнтованої системи благодійності та волонтерства», «Розвиток інформаційно-ресурсного забезпечення партнерської взаємодії школи та сім'ї в час війни».

Ряд науково-практичних конференцій та круглих столів, що проводились Інститутом, передбачав у переліку тем для розгляду питання виховної діяльності загалом та національно-патріотичного виховання зокрема:

Всеукраїнська науково-практична конференція «Особистість на шляху до духовних цінностей: педагогічний досвід, практика» (25 січня 2023);

регіональна науково-практична конференція «Травневі сходини в Пасічнянському ліцеї пам'яті Ігоря Русого» (на базі Пасічнянського ліцею імені Ігоря Русого Старосинявської селищної ради, 24 травня 2023);

круглий стіл експериментальних закладів освіти всеукраїнського рівня «Особливості реалізації програми І. Бега “Нова українська школа в поступі до цінностей”»;

круглі столи «Науково-методичне забезпечення реалізації авторської моделі школи толерантності» (травень, грудень, 2023); «Створення емоційно-ціннісного простору для громадянської ідентифікації та розвитку патріотичних почуттів старшокласників» (30 червня 2023).

За результатами роботи конференцій видано збірники наукових і науково-методичних матеріалів, які знаходяться у відкритому доступі на сайті Інституту.

Упродовж року проведено низку регіональних науково-методичних заходів (вебінари, семінари, семінари-практикуми) з проблеми «Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – пріоритетний напрям виховного процесу у закладах освіти в умовах сьогодення». Їх було спрямовано на підвищення кваліфікації фахівців, які працюють у напрямі національно-патріотичного виховання, зокрема, для відповідальних за виховну роботу, заступників директорів з виховної роботи ЗЗСО, керівників методичних об'єднань класних керівників, керівників методичних об'єднань педагогів-організаторів територіальних громад, Центрів професійного розвитку

педагогічних працівників. Презентовано інноваційні моделі національно-патріотичного виховання щодо формування в учнів почуття патріотизму, громадянських та соціальних компетентностей, зокрема, проведено:

семінари-тренінги та семінари-практикуми «Компетентнісний підхід щодо розвитку національно-орієнтованої системи формування соціальної компетентності учнів» (16 лютого); для бібліотечних працівників закладів загальної середньої освіти області за результатами Всеукраїнського місячника «У нас єдина мета – Україна свята, нездоланна ніким і ніколи!» (22 березня); «Виховний потенціал мистецтва: тренінгові технології» (17 травня); «Партнерська взаємодія з батьківською громадськістю щодо створення безпечного простору для дітей» (28 листопада);

вебінари-практикуми «Формування пізнавальної, практичної, творчої і соціальної компетентностей вихованців закладів позашкільної освіти через оновлення змісту й методики позашкільної освіти в контексті національно-патріотичного виховання» (лютий, 2023); «Створення умов для розкриття і збагачення досвіду учасників освітнього процесу в закладах позашкільної освіти» (лютий, 2023); для заступників директорів, методистів закладів позашкільної освіти «Розвиток у вихованців загальної культури, здатності до саморозвитку, самонавчання в умовах глобальних змін і викликів» (квітень, 2023); для заступників директорів, методистів, керівників методичних об'єднань закладів позашкільної освіти «Педагогічна майстерність як форма, метод і технологія навчання» (травень, 2023); для педагогічних працівників закладів позашкільної освіти «Інноваційна діяльність закладу позашкільної освіти в умовах війни та реформування освіти» (червень, 2023); «Базові ознаки виховної гуманістичної системи підтримки» (03 жовтня 2023); «Партнерська взаємодія з батьківською громадськістю щодо створення безпечного простору для дітей» (листопад, 2023); для бібліотечних працівників ЗЗСО «Бібліотека – середовище для розвитку нового покоління» (23 листопада 2023).

Відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України та з метою створення соціально-педагогічних умов для реалізації національно-патріотичного виховання, розкриття виховної функції

шкільної бібліотеки, об'єднання зусиль педагогічного колективу й бібліотеки у формуванні патріотизму в учнівської молоді організовано проведення Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек під гаслом «Вірю в майбутнє твоє, Україно!» (жовтень 2023). За підсумками обласного етапу створено колективний цифровий інформаційний продукт – URL: [Web-портфоліо Всеукраїнського місячника - 2023! \(google.com\)](#).

Упродовж 2023 року проведено заходи з питань військово-патріотичного виховання, зокрема вебінари для вчителів предмета «Захист України» з питань організації військового вишколу старшокласників. У серпні 2023 року в онлайн-режимі відбувся обласний вебінар з питань особливостей організації Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної спортивної гри «Сокіл» («Джура»). Підготовлено методичні рекомендації щодо проведення навчально-польових (тренувальних) зборів/занять; загальні вимоги безпеки під час навчально-польових (тренувальних) зборів/занять; щодо вдосконалення роботи в напрямі військово-патріотичного виховання та змін у програмі викладання предмета «Захист України», активізації військово-патріотичного виховання в період воєнного стану.

Ефективною є співпраця працівників Інституту з науковими установами, університетами, освітніми центрами, навчальними закладами Європи та світу, з представниками громадських організацій, політичних партій та громадськості області з питань виховання учнівської молоді, здійснення спільних наукових та освітніх проєктів у цій галузі, проведення конференцій, круглих столів, зустрічей, зокрема, із Всеукраїнською ГО «Авторські школи України», з Хмельницькою обласною ГО «Асоціація керівників закладів освіти Хмельницької області»; з ГО «Просвіта» м. Хмельницького; з обласною організацією ветеранів та обласною універсальною науковою бібліотекою.

Системна робота з питань національно-патріотичного виховання в напрямі забезпечення методичного супроводу діяльності педагогів висвітлена в нормативно-правових документах, методичних матеріалах та ресурсах з виховної роботи на сайті науково-методичного центру виховної роботи,

позашкільної освіти та моніторингових досліджень в рубриці «Національно-патріотичне виховання: кейс аспектів».

У відповідь на виклики часу та російське вторгнення в Україну з'явилися суспільні запити щодо вшанування Героїв, котрі віддали життя за незалежність та процвітання України. Громадські та волонтерські організації, професійні колективи ініціюють та реалізують різні форми увіковічення пам'яті тих, хто загинув, обороняючи Українську державу.

Так, за ініціативою педагогічних колективів освітніх закладів Хмельниччини, рішенням Хмельницької обласної ради від 22 березня 2023 року № 4-14/2023 Хмельницькому обласному інституту післядипломної педагогічної освіти присвоєно ім'я Анатолія Назаренка – колеги-педагога, громадського діяча та захисника Вітчизни.

08 червня 2023 року Інститутом проведено захід з нагоди присвоєння Хмельницькому обласному інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка. У рамках заходу-реквієму відбулося урочисте відкриття пам'ятної інформаційної дошки на пошану методиста дисципліни «Захист України», голови профспілкової організації ХОШПО, полковника Збройних сил України, Почесного громадянина Хмельницької міської територіальної громади, захисника рідної України, Героя Батьківщини Анатолія Петровича Назаренка, який віддав своє життя за незалежність України.

Реалізація означеної ініціативи є не лише гідним визнанням подвигу А. П. Назаренка, а й демонструє приклад реалізації однієї з форм увіковічення пам'яті тих, хто віддав своє життя, боронячи Україну.

Розділ VIII. ПІДТРИМКА ОСВІТИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

В умовах воєнного стану та кризових ситуацій діти з особливими освітніми потребами є однією з найбільш вразливих категорій, яка потребує виняткової підтримки та уваги. Тому важливість забезпечення таким дітям здобуття освіти визначається, насамперед, створенням необхідних умов з надання психолого-педагогічного супроводу та корекційно-розвиткових послуг незалежно від місця їх перебування. З огляду на це, серед пріоритетних завдань Інституту та освіти загалом у 2023 році було підвищення професійної компетентності керівників, фахівців інклюзивно-ресурсних центрів, педагогічних працівників закладів спеціальної, дошкільної, загальної середньої освіти щодо забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами (ООП) на здобуття якісної освіти, зокрема, за інклюзивною формою навчання.

Здійснення організаційно-методичного супроводу діяльності інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) та аналітичної діяльності щодо організації навчання дітей з особливими освітніми потребами покладено на Обласний ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти (ОРЦ). Науково-методичний супровід освітньої діяльності спеціальних шкіл (класів), навчально-реабілітаційних центрів, закладів дошкільної та загальної середньої освіти, які працюють з дітьми з ООП, здійснюється науково-методичним центром професійного розвитку керівних та педагогічних працівників установ і закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Курсова підготовка педагогічних працівників, які працюють з дітьми з ООП, здійснювалась викладачами кафедри педагогіки і психології Інституту.

Напрацьована система наукової, методичної, консультативно-організаційної роботи центрів і кафедри з питань розвитку фахової компетентності педагогічних працівників, забезпечення інноваційного підходу до освітнього процесу, організації співпраці із закладами загальної середньої, дошкільної та спеціальної освіти дає змогу реалізувати належний науково-методичний супровід забезпечення права на якісну освіту та надання

високоспеціалізованих комплексних корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП, який спрямований на вирішення завдань із підвищення відповідної підготовки педагогів закладів освіти всіх типів та фахівців інклюзивно-ресурсних центрів.

Відповідно до окреслених завдань в умовах воєнного стану, здійснювалась навчальна, організаційно-методична, консультаційна, аналітична та інформаційно-просвітницька діяльність на основі комплексного підходу до організації та використання різних методів навчальної, корекційно-розвиткової та виховної роботи щодо освіти дітей з особливими освітніми потребами.

Так, упродовж 2023 року на базі Інституту вдосконалювали свою професійну майстерність на курсах підвищення кваліфікації 1046 педагогів області, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами, зокрема:

- директори, педагогічні працівники (фахівці) інклюзивно-ресурсних центрів (27 осіб);
- вчителі-дефектологи, вчителі-логопеди ЗДО (39);
- працівники інклюзивних груп ЗДО (39);
- соціальні педагоги (45);
- практичні психологи закладів загальної середньої освіти (76);
- практичні психологи ЗДО (29);
- асистенти вихователів інклюзивних груп ЗДО (36);
- вчителі-логопеди закладів загальної середньої освіти (17);
- вчителі-дефектологи закладів загальної середньої освіти (35);
- вчителі педагогічного патронажу (118);
- вчителі інклюзивного навчання (310);
- асистенти вчителів інклюзивного навчання (250);
- вихователі пансіонів закладів спеціальної та загальної середньої освіти (25).

У межах комплексних програм курсів підвищення кваліфікації для низки категорій слухачів (учителі початкових класів, вихователі ГПД, вихователі ЗДО, директори та заступники директорів ЗДО, директори ЗЗСО, заступники директорів ЗЗСО з навчальної, навчально-виховної роботи, вчителі математики, хімії, фізики та астрономії, біології, географії, англійської мови у початкових

класах та ін.) висвітлювались окремі теми щодо організації інклюзивного навчання, зокрема: «Інклюзивна освіта як психолого-педагогічна проблема, виклик сучасності, передумова дотримання прав людини», «Створення інклюзивного освітнього середовища в закладах освіти», «Алгоритм упровадження інклюзивного навчання в ЗЗСО (покрокова інструкція», «Психолого-педагогічні засади інклюзивної освіти в сучасних умовах (для пед. працівників ЗДО), «Застосування концепції універсального дизайну в навчальній діяльності; «Проблема компетентного батьківства в системі інклюзивного навчання» та інші.

З метою надання науково-методичної підтримки та професійного розвитку для педагогічних працівників, які працюють з дітьми з ООП, проведено ряд заходів, що спрямовувались на розвиток компетентностей, реалізацію прав, використання ресурсів у воєнний період щодо реалізації неперервного освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами, зокрема внутрішньо переміщених. Загалом фахівцями інституту проведено 28 обласних та регіональних заходів:

- 13 семінарів (з них 6 – з видачею сертифікатів);
- 1 тренінг;
- 3 круглих столи;
- 2 засідання творчої групи;
- 9 онлайн-зустрічей (комунікацій);
- 3 заходи з територіальними громадами для керівників і педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами.

Окремі з них проводились за запитами громад, відділів освіти, центрів професійного розвитку педагогічних працівників, зокрема: виїзні семінари «Сучасні технології навчання дітей з інтелектуальними порушеннями помірного, важкого ступенів та складними порушеннями розвитку» (Н. Грицюк, на замовлення Деражнянської міської ради, Вовковинської сільської ради, Старокостянтинівської міської територіальної громади); навчально-

методичний вебінар «Універсальний дизайн в освіті» (Н. Бирко, Кам'янець-Подільська міська рада).

Розроблено методичні рекомендації для використання в роботі фахівців інклюзивно-ресурсних центрів, корекційних педагогів, педагогічних працівників закладів дошкільної, загальної середньої освіти: «Методичні рекомендації для закладів освіти щодо організації інклюзивного навчання у 2022-2023 н. р.», «Технології навчання дітей з інтелектуальними порушеннями помірного і важкого ступенів», «Розлади спектру аутизму у дітей», «Робота з дітьми з ДЦП», «Робота з дітьми з порушенням зору та слуху».

Підготовлено поради, консультації, пам'ятки, рекомендації для фахівців ІРЦ, педагогічних працівників ЗДО та ЗНЗ, потреба у яких актуалізувалася умовами воєнного часу: методичний посібник з техніки безпеки «Допомагати, щоб не зашкодити», поради батькам під час війни, поради педагогам щодо навчання в умовах воєнного стану, психологічний профілакторій «Розгубленість сковає мозок?», «Як відновити звичний ритм життя під час війни, побороти тривогу та не втратити ресурс», поради та підбір логопедичних вправ для покращення дикції у дітей, методичні рекомендації, «Логопедична робота з дітьми з розладами спектра аутизму», «Корекційно-розвиткова робота з дітьми із заїканням», «Розвиток словника дітей дошкільного віку», «Розвиваємо фонематичний слух удома», «Артикуляційна гімнастика в домашніх умовах».

Упродовж року проводилися індивідуальні та групові консультації, методичні рекомендації для керівників структурних підрозділів з питань освіти органів місцевого самоврядування, педагогічних працівників, консультації батькам, внутрішньо переміщеним особам щодо необхідності забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття освіти в умовах воєнного стану.

Загалом надано понад 1300 методичних рекомендацій для директорів, фахівців (консультантів) інклюзивно-ресурсних центрів, педагогічних працівників, які охоплюють різні аспекти роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, зокрема і внутрішньо переміщеним особам.

Освіта дітей з ООП залишається у фокусі уваги Інституту та громадськості. Задля забезпечення максимальної ефективності освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами здійснювався моніторинг проведення комплексних оцінок, психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг та участі у засіданнях команд психолого-педагогічного супроводу в закладах освіти фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів.

На контролі Інституту були питання «Про діяльність комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Ганнопільської сільської ради щодо забезпечення готовності педагогічних працівників закладів освіти до впровадження інклюзивного навчання» та «Про здійснення науково-методичного супроводу професійного розвитку педагогічних працівників спеціальних закладів освіти в роботі з особами, які мають інтелектуальні порушення, в умовах реформування освітньої галузі». Про хід виконання цих питань йшлося на засіданні науково-методичної ради Інституту (червень 2023).

На Другій всеукраїнській науково-практичній конференції «Освіта в умовах воєнного стану в Україні: психолого-педагогічний аспект» (в онлайн-режимі засобами Google Meet з трансляцією на YouTube каналі Хмельницького ОШПО, 7 грудня), яку було присвячено питанням та проблемам, що актуалізувалися в умовах війни, у низці доповідей та виступів окреслено проблеми впровадження та перспективи розвитку інклюзивної освіти на Хмельниччині, використання ефективних інноваційних технологій навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану. Матеріали конференції узагальнено у збірнику наукових і науково-методичних праць та оприлюднено для відкритого доступу через сайт інституту.

Розділ ІХ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ПЕДАГОГІВ

Обласним навчально-методичним центром психологічної служби забезпечувалась системна робота щодо забезпечення координованої системної психологічної та соціально-педагогічної підтримки всіх учасників освітнього процесу відповідно до цілей та завдань системи освіти. Серед пріоритетних завдань у 2023 році – підвищення ефективності надання психологічних і соціальних послуг фахівцями психологічної служби системи освіти області, створення психологічно комфортного освітнього простору, сприятливих психолого-педагогічних умов для збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу; підвищення рівня резильєнтності педагогів; надання комплексної психолого-педагогічної підтримки дітям із сімей внутрішньо переміщених осіб. У фокусі уваги було проведення інформаційно-превентивної роботи щодо попередження адиктивної поведінки, суїцидальних тенденцій у здобувачів освіти; домашнього насильства та булінгу/кібербулінгу в закладах освіти.

Значна увага фахівців психологічної служби в системі освіти зосереджена на впровадженні в роботу з дітьми та дорослими програм формування стійкості до стресу; психосоціальної допомоги здобувачам освіти, які пережили психотравмуючі події; профілактики емоційного вигорання педагогічних працівників та відновлення ресурсності; збереження психічного здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

Загалом для відповідальних за психологічну службу в територіальних громадах та інших категорій працівників психологічної служби організовано і проведено 10 семінарів з актуальних питань діяльності, 5 інструктивно-методичних нарад, 1 круглий стіл.

Питання психологічного супроводу розглядалось на нарадах, семінарах, проєктах, організованих кафедрами та центрами інституту як загалом для працівників психологічної служби області (3 заходи), так і спільно з

територіальними громадами за їх запитами та пропозиціями (Орининська, Шепетівська, Красилівська, Щиборівська та Антонінська ТГ – 3 заходи).

Реагуючи на запити окремих територіальних громад, діяла мобільна методична група Інституту, до складу якої було долучено методистів навчально-методичного центру психологічної служби. В рамках таких зустрічей проведено:

- роботу з педагогами-організаторами та головами шкільних методичних об'єднань класних керівників з питання «Ресурсна і психологічна підтримка освітнього процесу в період війни» (Орининська ТГ – 27 осіб);

- майстер-класи для практичних психологів «Самоцінність як ресурс» - в рамках проєкту «Цілюща сила арт-терапії» (Шепетівська, Красилівська, Щиборівська та Антонінська ТГ – 40 осіб).

На допомогу в плануванні та забезпеченні ефективної діяльності фахівців психологічної служби закладів освіти підготовлено та надіслано в структурні підрозділи з питань освіти місцевих органів виконавчої влади понад 40 листів, з них 8 – інструктивно-методичного змісту. Особлива увага приділялась наданню консультативно-методичної допомоги фахівцям психологічної служби закладів обласного підпорядкування, роботі з новопризначеними практичними психологами, соціальними педагогами та молодосвідченими відповідальними за психологічну службу в територіальних громадах.

Забезпечено участь практичних психологів, соціальних педагогів закладів освіти області у Всеукраїнському науковому дослідженні, спрямованому на розроблення та впровадження в діяльність працівників психологічної служби системи освіти методик і технологій відновлення психічного здоров'я учасників освітнього процесу (вересень).

Співробітниками центру здійснювалась експертиза:

- методичних посібників практичних психологів, які претендують на присвоєння педагогічного звання «практичний психолог-методист» (5 робіт);

- конкурсних робіт практичних психологів-учасників Обласного педагогічного конкурсу-виставки «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування» (30 робіт);

- доробків обласного етапу конкурсу авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів у III етапі Всеукраїнського конкурсу «Нові технології у новій школі» (номінація «Корекційно-розвиткові програми», 14 робіт);

- психодіагностичного інструментарію, що використовується фахівцями психологічних служб у системі освіти Хмельницької області з надання допомоги постраждалим від війни (інформація із 60 громад області та 9 закладів освіти обласного підпорядкування);

- професійного інструментарію (корекційні, профілактичні, просвітницькі програми) практичних психологів, соціальних педагогів закладів освіти (12 робіт).

Протягом року на запити Департаменту освіти і науки Хмельницької ОДА, УНМЦ ППСР, ІМЗО та інших структур підготовлено низку матеріалів з питань:

- заходів до обласної цільової програми соціально-психологічної підтримки дітей і молоді в умовах воєнного стану та у післявоєнний період на 2023-2024 роки;

- щодо психологічної підтримки та допомоги особам, які постраждали внаслідок російської збройної агресії;

- психодіагностичного інструментарію, що використовується фахівцями психологічних служб у системі освіти Хмельницької області з надання допомоги постраждалим від війни;

- оновлення інформаційної бази професійного інструментарію фахівців психологічної служби у системі освіти України;

- пропозицій щодо забезпечення заходів із психосоціальної підтримки громадян України;

- доцільності внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.12.2010 № 1205 «Про затвердження Типових штатних нормативів закладів загальної середньої освіти» у частині збільшення штатної чисельності посад практичних психологів і соціальних педагогів;

- кадрового забезпечення закладів освіти області фахівцями психологічної служби;
- діяльності психологічної служби у 2022-2023 н.р. (аналітична довідка Хмельницької області);
- виконання Плану заходів на 2021-2023 роки з реалізації Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року;
- стану виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 703-р «Про затвердження плану заходів з реалізації II етапу Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки» за I півріччя та 2023 рік;
- виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 301-р «Концепція безпеки закладів освіти»;
- виконання обласної цільової програми соціально-психологічної підтримки дітей і молоді в умовах воєнного стану та у післявоєнний період на 2023-2024 роки тощо.

Надано понад **1300 консультацій** за запитами фахівців психологічної служби, педагогічних працівників, батьків, здобувачів освіти, військовослужбовців, вимушено переміщених осіб.

Інформування відповідальних за психологічну службу у територіальних громадах, фахівців психологічної служби закладів освіти обласного підпорядкування, практичних психологів, соціальних педагогів через сайт Хмельницького ОНМЦ психологічної служби, Viber-групи, Telegram-канали, соціальні мережі.

Для педагогічного загалу області Інститутом проведено Другу всеукраїнську науково-практичну конференцію «Освіта в умовах воєнного стану в Україні: психолого-педагогічний аспект» (в онлайн-режимі засобами Google Meet з трансляцією на YouTube каналі Хмельницького ОППО, 7 грудня). Її було присвячено першочергово питанням психологічної підтримки та проблемам, що актуалізувалися в умовах війни. Матеріали узагальнено в збірник наукових і науково-методичних праць та оприлюднено через сайт інституту.

Фахівці психологічної служби області підвищували кваліфікацію в Інституті: за 36-годинними комплексними освітніми програмами – 76 практичних психологів та 45 соціальних педагогів ЗЗСО, а також 29 практичних психологів ЗДО за 72-годинною програмою.

У співпраці з Ізраїльською коаліцією по роботі з травмою організовано навчання для 120 практичних психологів, соціальних педагогів закладів освіти.

В рамках Меморандуму, підписаного між Департаментом освіти і науки Хмельницької обласної військової адміністрації та Хмельницькою обласною організацією Товариства Червоного Хреста України, було організовано тренінги для відповідальних за психологічну службу в територіальних громадах з надання першої психологічної допомоги (68 осіб, 8-годинна програма).

З метою удосконалення діяльності фахівців психологічної служби закладів освіти області з питань забезпечення ефективності психологічного супроводу освітнього процесу 231 фахівець пройшов навчання в рамках курсу підвищення кваліфікації «Зміцнення потенціалу практичних психологів закладів освіти», що проводиться видавництвом «Ранок» у співпраці з Міністерством освіти і науки України за підтримки ЮНЕСКО та Уряду Японії (регіональний тренер Ж. Страшнюк).

Відповідно до професійних стандартів, психологічна та емоційно-етична компетентності входять до складу професійних компетентностей, необхідних для виконання трудових функцій педагогічними працівниками та керівниками відповідних закладів освіти. Також, згідно зі ст. 51 Закону України «Про повну загальну середню освіту», вдосконалення знань, умінь та навичок щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу є одним із обов'язкових напрямів підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Аби надати освітянам широкий спектр можливостей для вдосконалення педагогічної майстерності, до програм підвищення кваліфікації усіх категорій керівників та педагогічних працівників було включено ряд актуальних тем, зокрема з питань надання першої психологічної допомоги учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій; соціально-психологічного супроводу дітей із сімей вимушено переміщених осіб; формування навичок самозбереження,

стресостійкості та резильєнтності педагогів і здобувачів освіти в умовах війни тощо.

В рамках підготовки тренерів-педагогів 13 освітніх галузей, які впроваджують комплекс заходів з підвищення кваліфікації керівників, заступників керівників та учителів закладів загальної середньої освіти для реалізації Державного стандарту базової середньої освіти у 2023/24 навчальному році та підвищення кваліфікації керівників та заступників керівників закладів загальної середньої освіти, де впроваджується зазначений Стандарт, вчителів, які забезпечують його реалізацію у першому (адаптаційному) циклі базової середньої освіти (5-6 класи) у 2023/24 навчальному році, до програм їхнього навчання було включено актуальні теми, спрямовані на формування та вдосконалення компетентностей у частині надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу (згідно з п. 2 статті 51 Закону України «Про повну загальну середню освіту») - «Психологічні аспекти піклування про ментальне здоров'я: інструменти самопомоги та підтримки інших» та «Безпечне освітнє середовище в реаліях сьогодення: психологічний аспект».

Розділ X. ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ОСВІТНЬОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНУ

Від часу запровадження карантинних обмежень, а особливо з початком повномасштабного вторгнення, значної актуальності набуло питання удосконалення цифрової компетентності педагогічних працівників та впровадження в освітню систему області сучасних ІКТ задля забезпечення усім здобувачам рівного доступу до якісної освіти. У 2023 році виконання цього завдання залишалось пріоритетним для Інституту та набуло нового змісту.

У зв'язку з релокацією Інституту на нові площі суттєво меншого розміру та через передачу значного обсягу техніки на потреби територіальної оборони і Збройних сил України кількість комп'ютерної техніки та відповідних робочих місць в інституті зменшилась. Так, навчальна, наукова та методична діяльність в інституті нині забезпечується через 123 комп'ютерних робочих місця, з яких 23 – у комп'ютерних класах. Усі вони підключені до мережі Інтернет. Крім того, діє чотири зони бездротової мережі Wi-Fi для працівників. Це дозволило навіть в умовах карантинних обмежень та військового стану безперервно забезпечувати навчання на курсах підвищення кваліфікації в очному форматі завдяки застосуванню технологій дистанційного навчання у синхронному та асинхронному режимах.

Так, підвищення кваліфікації слухачів курсів усіх напрямів, спрямоване на оволодіння ними інформаційно-цифровими компетентностями, проводилося за різними програмами (4, 6, 8 год.), що спиралися на базову 10-годинну програму «Цифрова культура педагога», яка щороку оновлюється відповідно до професійного стандарту вчителя (затв. Мінекономіки 23.12.2020 р.) і Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності (наказ МОНУ від 10.12.2021 № 1340).

Підготовка вчителів інформатики до викладання за новим Державним стандартом базової середньої освіти здійснювалась як на курсах підвищення кваліфікації, так і через інші форми роботи.

Викладачами Інституту розроблено ряд авторських спецкурсів з розвитку інформаційно-цифрової компетентності педагога, зокрема «Тренінг вчителів інформатики з питань вивчення мови програмування Python у 5-9 класах» (Ребрина В.А.), «Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти засобами інтернет-сервісів в умовах упровадження НУШ», «Сервіси для створення навчальних відео: практика використання (для педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО)», «Хмарні технології: лайфхаки для створення та використання презентацій (для педагогічних працівників ЗДО та ЗЗСО)» (Сологуб О.С.), «GEOGEBRA як інструмент реалізації STEAM-освіти при вивченні математики» (Гринчук Л.В., Сологуб О.С.), «Інтерактивні книги та комікси: сучасні інструменти вчителя НУШ» (Максименко В.А.) та ін.

З метою вдосконалення цифрової компетентності вчителів та підвищення результативності їх роботи в умовах карантину та дистанційного навчання було організовано та проведено серію тренінгів, один з яких – на комерційній основі. Проводились вони для вчителів інформатики та інших категорій педагогічних працівників здебільшого у вигляді вебінарів з використанням сервісів Google (Google classroom, Google meet). Тренінг з питань вивчення програмування мовою Python було проведено на комерційній основі (30 учителів із 10 областей України).

Щоб прискорити процес цифровізації, зокрема, запровадження електронних журналів та електронних щоденників, на курсах директорів та заступників поширено досвід Полонської громади, у якій всі 20 ЗЗСО (100%) працюють за електронними журналами, не використовуючи паперових. Запис вебінару доступний для перегляду на Youtube каналі Хмельницького ОІППО.

З метою самовдосконалення та розвитку цифрової компетентності науково-педагогічних і педагогічних працівників Інституту проводились також групові та індивідуальні консультації.

На сайті інституту створено рубрику «Обласна методична служба» для покращення та спрощення комунікації закладів освіти з методичними працівниками ХОІППО (доступ https://hoippo.km.ua/?page_id=8840)

Матеріали усіх заходів оприлюднюються для відкритого доступу через сайти інституту: сайт для вчителів інформатики (<https://info.hoippo.km.ua/>), вісник ХОІППО, в соціальній мережі Фейсбук (групи «Інформатики Хмельниччини», «Реформа освіти – наше бачення», «Інформаційно-комунікаційні технології в роботі методиста і консультанта» та ін.). Завдяки рубрикам сайту для інформатиків Хмельниччини «Кабінет інформатики», «Розробки уроків», «Дистанційна школа олімпійського резерву з програмування», «Заходи», «Змагання», «Цифрова лабораторія педагогічного досвіду Хмельницького ОІППО» забезпечено реалізацію сучасних форм методичного супроводу викладання інформатики, розміщено кращі доробки вчителів області, висвітлено актуальні питання викладання інформатики та ІКТ.

На сайті Інституту продовжувалось наповнення матеріалами та оновлення сторінки «Навчальні матеріали для дистанційного навчання», на якій розміщено відповідні матеріали на допомогу педагогам області. Серед них:

- Алгоритм дій класних керівників та вчителів з організації дистанційної роботи з учнями.
- Освоюємо сервіси для дистанційного навчання.
- Методичні рекомендації щодо організації проведення навчальних занять за допомогою дистанційних технологій для учнів 5-11 класів.
- Методика дистанційного навчання.
- Інструкція по роботі з ZOOM.
- Інструкція для роботи з Google Meet.
- Цикл матеріалів для вчителів математики, інформатики, фізики, іноземних мов, української мови, біології, хімії, історії, початкових класів, географії, фізичної культури тощо.

Наповнювався відеоконтентом Youtube канал «Хмельницький ОІППО», через який здійснюється трансляція освітніх заходів (вебінарів, конференцій, онлайн-семінарів, продовжують діяльність авторські Youtube канали працівників інституту, зокрема канал «ІКТ в освіті» (Сологуб О.С.), через який здійснюється неперервний професійний розвиток педагогічних працівників усіх категорій. Цьогоріч до каналу додано нові списки відтворення –

«Бібліотекаря», «Вчителю математики», «STEM» та інші. Постійно поповнюється ментальна карта «Освоюємо сервіси для дистанційного навчання» (автор Сологуб О.С.).

Для вчителів інформатики працюють сторінки «Цифровий хаб», «Вільне програмне забезпечення» та «Завдання Всеукраїнської олімпіади з інформаційних технологій» сайту <https://info.hoippo.km.ua/>

На теренах області продовжує діяти міжнародний проєкт SELFIE, який було запроваджено у 2021 році та спрямовано на визначення стану цифровізації закладу освіти та його самовдосконалення. До проєкту долучилось більше 50 шкіл, які через анкетування учнів (27 питань) та вчителів (52 питання) здійснюють комплексну самооцінку своїх закладів у частині результативності застосування цифрових технологій та розробляють стратегічні програми самовдосконалення.

Значна увага приділялась підтримці обдарованої учнівської молоді:

- дистанційною школою з програмування навчанням охоплено понад 750 учнів із 59 закладів освіти області;
- проведено XXIV відкриту Інтернет-олімпіаду з програмування, в якій взяли участь 374 учасники (з них 221 учень – з Хмельницької області, 153 – з інших областей).

З метою реалізації Концепції цифрової трансформації освіти і науки, формування сучасного відкритого інформаційно-цифрового освітнього середовища області, яке об'єднує всіх педагогічних працівників та забезпечує простір для обміну прогресивним педагогічним досвідом, поширення інновацій в галузі освіти, обласний педагогічний конкурс-виставку «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування», який розпочав свою діяльність в цифровому форматі з 2014 року, цього року переведено на виключно цифровий формат. Так, у зв'язку з військовою агресією, для реєстрації учасників було створено онлайн-платформу, на якій зареєструвалося **1284** учасники. Реєстрацію учасників на конкурс, методичний супровід було налагоджено дистанційно через сайт «Цифрова лабораторія педагогічного досвіду Хмельницького ОШПО». Для внутрішньої мережевої співпраці Експертних

предметних комісій в онлайн-форматі було створено корпоративне хмарне середовище (**23** номінації – 23 кабінети з документацією для роботи).

У 2023 році з метою удосконалення та модернізації проведення обласного педагогічного конкурсу-виставки розроблено та затверджено науково-методичною радою Інституту цифровий формат оформлення нагородних документів (дипломів) переможців. Зміни спрямовані на вдосконалення роботи Експертних предметних комісій та мотивацію учасників до творчого пошуку та професійного розвитку. Також на спільному робочому засіданні Оргкомітету та Експертних предметних комісій прийнято рішення відзначати роботу запрошених експертів закладів загальної середньої освіти сертифікатом з відповідною кількістю годин.

Контент для розділів сайту у 2023 році поповнено **623 матеріалами**, що популяризують прогресивний педагогічний досвід освітян області. На сьогодні сайт забезпечує доступ до **13 980** кращих педагогічних розробок освітян області, які об'єднано у 4 розділи, кожен з яких забезпечено нормативними документами та методичними рекомендаціями, що знаходяться у постійному доступі (*деталі – в розділі Звіту 7.1.*). Зміст контенту сайту відповідає сучасним вимогам, а вільний доступ відкриває можливості педагога до професійного розвитку та самовдосконалення, навчання впродовж життя.

Для освітян області підготовлено посібники з розвитку інформаційно-цифрової компетентності педагогів, які знаходяться у відкритому доступі на сайті Інституту, зокрема, посібник «Безпека в цифровому суспільстві та освітньому середовищі» (Сологуб О. С.), «Збірник завдань з мови програмування Python» (Ребрина В. А.).

Розділ XI. МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ. МОНІТОРИНГОВІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В РЕГІОНІ

Питання забезпечення якості освіти, відстеження її результативності паралельно з пошуком можливих ефективних шляхів попередження та подолання освітніх втрат, спричинених довготривалими карантинними обмеженнями та повномасштабною російсько-українською війною, набули першочергового значення. Відповідно, одним із пріоритетних напрямків діяльності Інституту в 2023 році була робота щодо модернізації форм, змісту і методів роботи з питань моніторингу якості освіти та освітньої діяльності.

В рамках цього продовжувалась співпраця між інститутом та Українським центром оцінювання якості освіти (УЦОЯО), Вінницьким регіональним центром оцінювання якості освіти (ВРЦОЯО), Управлінням Державної служби якості освіти (ДСЯО) у Хмельницькій області.

В освітянському середовищі області спостерігається постійне зростання попиту на навчальні, методичні та консультаційні сервіси Інституту щодо підтримки закладів освіти в аспектах організації та проведення внутрішніх моніторингових і соціологічних досліджень. Актуальність зазначених питань для керівників та педагогічних колективів закладів освіти обумовлена двома ключовими чинниками. По-перше, в умовах автономії закладів освіти вони постали перед необхідністю самостійно вирішувати, в який спосіб забезпечувати вивчення наслідків здійснення освітньої діяльності в кризових умовах (зокрема, дослідження освітніх втрат). По-друге, чинна нормативно-правова база вимагає від закладів освіти здійснення самооцінювання в рамках формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти, що передбачає проведення моніторингових та соціологічних заходів.

Діяльність Інституту щодо допомоги закладам ЗСО в аспекті вивчення освітніх втрат та загалом наслідків здійснення освітньої діяльності в кризових умовах мала різноманітний характер. Означене питання розглядалося на: заняттях в рамках курсів підвищення кваліфікації керівних і педагогічних працівників, методичних заходах локального та регіонального рівнів, науково-

практичних заходах регіонального, міжрегіонального та всеукраїнського рівнів. Інститутом підготовлено методичну розробку на допомогу керівникам закладів освіти «Вивчення наслідків здійснення освітньої діяльності в кризових умовах (На допомогу організаторам внутрішніх досліджень у закладах ЗСО)».

Допомога керівним та педагогічним працівникам закладів ЗСО та ПО щодо здійснення моніторингових і соціологічних процедур як складової формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти мала комплексний характер. Ці питання розглядалися в рамках навчальних занять на курсах підвищення кваліфікації керівних кадрів, висвітлювалися на методичних заходах локального (на замовлення територіальних громад) та регіонального рівнів, а також на науково-практичних заходах регіонального, міжрегіонального та всеукраїнського рівнів.

Так, на комплексних курсах підвищення кваліфікації для керівників ЗЗСО, ЗДО, ЗПО розглядались теми:

- Моніторингові аспекти функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗЗСО.
- Використання результатів соціологічних досліджень в освітній діяльності закладу ЗСО.
- Організація та проведення моніторингових досліджень: складання програми, добір критеріїв та індикаторів, вибір інструментів, аналіз результатів. Розроблення документаційного забезпечення моніторингу якості освіти в ЗЗСО.
- Використання результатів соціологічних досліджень в освітній діяльності закладу дошкільної освіти.
- Організація та проведення моніторингових досліджень: складання програми, добір критеріїв та індикаторів, вибір інструментів, аналіз результатів. Розроблення документаційного забезпечення моніторингу якості освіти в ЗДО.
- Використання результатів соціологічних досліджень в освітній діяльності закладу позашкільної освіти.

- Організація та проведення моніторингових досліджень: складання програми, добір критеріїв та індикаторів, вибір інструментів, аналіз результатів. Розроблення документаційного забезпечення моніторингу якості освіти в ЗПО.

На допомогу закладам освіти в питаннях підвищення моніторингової й соціологічної культури керівних і педагогічних працівників області підготовлено посібники:

- «Моніторингові процедури як складова внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі ЗСО (Дидактичні матеріали для навчальних занять і тренінгів)» (розраб. Білошицький С. В., Мітягіна С. С.);
- «Долаємо перешкоди – підвищуємо ефективність (Психологічні аспекти моніторингових досліджень у закладі освіти)» (авт. Мітягіна С. С., Кучерук А. В.);
- «Соціологічна служба в закладі ЗСО як елемент ВСЗЯО: педагогіко-управлінський потенціал, технології діяльності, порядок організації» (авт.-уклад. Білошицький С. В., Мітягіна С. С.).

У 2023 році значно зріс рівень зацікавленості питаннями здійснення моніторингових та соціологічних розвідок з боку керівників закладів дошкільної освіти. Це обумовлено, передусім, тим, що для дошкілля впровадження регулярного проведення дослідницьких заходів у практику функціонування закладів освіти є вимогою достатньо новою, а рівень відповідної підготовки педагогічних працівників – найчастіше доволі низьким. Керівники ЗДО виявляють дедалі більшу активність у пошуках шляхів підвищення рівня науково-дослідницької компетентності як власної, так і працівників педагогічних колективів. Задля задоволення означених запитів Інститутом упродовж року здійснювалася відповідна навчальна, методична, наукова та консультативна діяльність. У рамках курсів підвищення кваліфікації (зокрема для керівників закладів ДО) проводилися навчальні заняття за темами, пов'язаними з організацією та проведенням внутрішніх моніторингових досліджень, здійсненням соціологічних заходів у процесі формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти, розробленням

документаційного супроводу моніторингових досліджень, а також забезпечено постійний доступ до консультаційної підтримки з боку науково-педагогічних та педагогічних працівників Інституту. Також підготовлено методичний посібник «Розроблення програми моніторингу якості освіти в закладі дошкільної освіти (На допомогу організаторам досліджень)» (автор-розр. Мітягіна С. С.).

Організовано та координовано участь 20 закладів дошкільної освіти області у всеукраїнському проєкті «Вектор» з питань моніторингу якості освітнього процесу.

На допомогу закладам ЗСО, ПО та ДО впродовж року функціонували й віртуальні методичні та консультаційні сервіси:

- вебсайт «Методична вітальня з питань дослідницької діяльності в закладах освіти (Ресурс для керівних і педагогічних працівників закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти)» (адреса: <http://sites.google.com/view/methodvit?=sharing>) з методичним контентом – відеолекціями, посібниками, дидактичними матеріалами, презентаціями тощо;
- віртуальний консультаційний пункт з питань здійснення моніторингових та соціологічних досліджень у закладах ЗСО, ПО та ДО.

У 2023 році Інститут забезпечив участь області у 4 всеукраїнських моніторингових розвідках:

- моніторинг наркотичної ситуації в Україні;
- дослідження стану виконання плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти);
- дослідження щодо вивчення особливостей організації освітньої діяльності в закладах (підрозділах) дошкільної освіти в умовах воєнного стану;
- моніторингове дослідження стану розвитку позашкільної освіти в Україні.

Інститутом також проведено підготовчий етап регіонального (обласного) дослідження за назвою «Моніторингове дослідження стану національного та військово-патріотичного виховання учнівської молоді в освітніх закладах

області». Проведення опитування в рамках першого етапу цього дослідження заплановане на березень 2024 року.

У контексті реалізації концепції Нової української школи та відстеження її результативності завершено локальний моніторинг формування окремих ключових компетентностей учнів Нової української школи, які навчаються за різними освітніми проєктами. Це здобувачі освіти, які навчаються за програмою НУШ, учні, які є учасниками всеукраїнського проєкту «Розумники» (Smart Kids), а також діти, які навчаються за альтернативними навчальними програмами «Інтелект України» та «На крилах успіху». Підсумки моніторингу підбито в рамках засідання круглого столу з представниками Інституту та Хмельницького ліцею № 17.

Розділ XII. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ

12.1. Співпраця з міжнародними фондами, науковими центрами, навчальними закладами, освітніми установами та громадськими організаціями

Інститут традиційно продовжує співпрацю з рядом міжнародних організацій, фондів: Гете-інститутом (Німеччина), Британською Радою, Міжнародним літнім інститутом учителів англійської мови (Канада), Осередком розвитку освіти (Республіка Польща), Французьким культурним центром при консульстві Франції, з фундацією «Свобода і демократія» (Варшава, Польща), з волонтерським рухом (Канада – Великобританія – США) через участь у Міжнародному інституті вчителів англійської мови, з GIZ Бюро в Україні (за Програмою «Fit for Partnership with Germany» Федерального міністерства економіки та енергетики Німеччини, зі Спілками поляків та учителів-полоністів Хмельниччини, Міжнародними фундаціями Aflatoun International, The LEGO Foundation, European Training Foundation, CRDF Global in Ukraine, Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX), Міжнародним Благодійним Фондом «Академія Української Преси», Інформаційно-дослідним центром «Інтеграція та розвиток», видавництвами «Хубер», «Клетт», «Лангеншайт», «Оксфорд», «Експрес Паблішінг», «Пірсон Едьюкейшн», «Кембрідж», «ММ Паблікейшен», «Dinternal Education», «Кле Ентернасьйональ».

Здійснювалась співпраця з рядом закордонних громадських організацій, компаній та окремих закладів освіти, зокрема: Французьким Інститутом в Україні (ФІУ) під егідою Посольства Франції в Україні (в партнерстві з асоціацією «Альянс Француз»), Асоціацією викладачів французької мови, Естонською освітньою організацією Міксіке, Go Global, товариством «Інтеграція Європа – Схід» (м. Кельце, Республіка Польща), фундацією «Центрально-Європейська Академія навчання та сертифікації» (CEASC, м. Бидгощ, Республіка Польща), Університетом Суспільних наук (м. Лодзь, Республіка Польща), Польсько-Українською Фундацією «Інститут

Міжнародної Академічної і Наукової Співпраці» (ІМАНС), школою №80 імені Корнеля Макушинського (Познань, Польща), компанією «Future Hill House LTD» (м. Лондон, Об'єднане Королівство Великої Британії та Північної Ірландії), Українським інститутом та Українською школою Пречистої Діви Марії (м. Лондон), громадською спілкою Центр інновацій «Сходи в майбутнє» (ГС»UP_TO_FUTURE») та іншими.

12.2. Розробка та реалізація міжнародних, всеукраїнських та обласних освітніх проєктів і програм

Освітня область під керівництвом працівників Інституту продовжували реалізацію всеукраїнських та міжнародних проєктів і програм, зокрема:

міжнародних – Проєкти Британської Ради та Гете-інституту в Києві «Школи-партнери майбутнього», «GI Kiev Forfbildung DAF Fur multiplikatoren in der Ukraine», «e-Twinning Plus», «Професійний розвиток учителя іноземної мови» (в рамках НУШ), Міжнародного літнього інституту вчителів (Канада) «Спілкування через океан» (онлайн-зустрічі з викладачами); освітні проєкти «Міксіке в Україні», «Матіфік в Україні», «Бобер» (підвищення комп'ютерної грамотності дітей, ознайомлення і зацікавлення сучасними інформаційними технологіями, комп'ютерною технікою та літературою), «Афлатот» (соціальна та фінансова освіта дітей дошкільного віку), «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», «Підтримка децентралізації в Україні», «Фінська підтримка реформи української школи – Навчаємось разом», «Дискусія деліберації», проєкти «Діяльнісний підхід у початковій школі» та «Педагогіка гри в закладах дошкільної освіти» (за підтримки The LEGO Foundation), SELFIE (щодо оцінки рівня цифровізації освіти), «Культура добросусідства» (за підтримки Інформаційно-дослідного центру «Інтеграція та розвиток»), «Впровадження навчання за європейської системою «Shuttle Time» під час вивчення модуля «Бадмінтон»» (Всесвітня федерація бадмінтону (BWF), Всеукраїнська федерація бадмінтону) тощо;

всеукраїнських проєктів: «Педагогічні умови становлення і розвитку особистості на ранніх етапах онтогенезу», «Формальна, неформальна,

інформальна освіти у професійному розвитку педагога», «Науково-методичне забезпечення реалізації авторської моделі «Школа толерантності»», «Нова українська школа у поступі до цінностей», проекту з інклюзивної освіти «Організаційно-педагогічні умови надання корекційної допомоги дітям з порушенням зору», освітнього проекту «Лелека», інноваційних програм, які розпочиналися з початкової школи, а нині впроваджуються і у базовій, зокрема «Нова українська школа», «Інтелект України» та ін.

Працівниками Інституту розроблено та реалізується ряд проєктів обласного рівня, зокрема, продовжується реалізація проєктів «Національно-орієнтована система громадянського виховання та комунікації», «Під знаком єдності – до Перемоги», розпочато нові проєкти «Актуальні виклики сьогодення: подолання освітніх втрат», «Розвиток національно-орієнтованої системи благодійності та волонтерства», «Розвиток інформаційно-ресурсного забезпечення партнерської взаємодії школи та сім'ї у час війни», «В європейській сім'ї вольній новій»; під егідою корпорації «Юрія-Фарм» та спільно з громадською спілкою «Центр інновацій «Сходи в майбутнє» продовжує діяти проєкт «Школа природничого напрямку м. Городок», Обласний пролонгований проєкт «Наукова школа для вчителів біології» працював цього річ за напрямом «Інноваційні технології штучного інтелекту в біології та біологічній освіті»..

Інститутом реалізовано глобальний міжнародний пролонгований проєкт «Вотфорд з Україною», в рамках якого презентовано Україну та освіту Хмельниччини, реалізовано художні роботи освітян області. В рамках проєкту організовано:

виставку «Серце в Україні, Україна в Гертсі» (Великобританія, пролонгована);

телеміст з Вотфордом, де аналізувались та підбивались підсумки проєкту (засідання відбувалось в Ювілейній Кімнаті Вестмінстерського палацу, де проходять засідання Британського парламенту, за активної участі працівників Інституту, 5 вересня);

продаж на аукціоні дитячих художніх робіт. За кошти, зібрані від продажу, закуплено медичні турнікети для І стрілецької роти військової частини А 7181. Частину пожертв відправлено на закупівлю дронів для ЗСУ.

Розділ XIII. ВИСВІТЛЕННЯ У ВЕБ-ПРОСТОРИ ТА В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ, ДОСЯГНЕНЬ ПЕДКОЛЕКТИВІВ, ПЕДПРАЦІВНИКІВ ТА ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В РЕГІОНІ

Діяльність Інституту висвітлювалась у веб-просторі завдяки створенню єдиної інформаційної системи методичних служб області, удосконаленню сайту Інституту. Окремо створено та модеруються безпосередньо працівниками Інституту ще більше 40 сайтів, тобто процес формування єдиного освітнього і науково-методичного середовища триває. Сприяють цьому вебінари, вебнаради, е-форуми, е-конференції, блоги кафедр, центрів, окремих методистів, робота консультпунктів у інтернет-режимі. Постійне висвітлення діяльності Інституту, досягнень педколективів, педпрацівників, педагогічного досвіду та проблем розвитку освіти в регіоні відбувається і через офіційну сторінку «Хмельницький обласний інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка» (<https://www.facebook.com/XOIPPO>) у соціальній мережі Facebook, і через Facebook-спільноти («Реформа освіти – наше бачення», «НУШ Хмельниччини», «Дошкілля Хмельниччини», «Інформатики Хмельниччини»; «Освіта Хмельниччини: реалії»; «Директор школи XXI століття» та ін.).

Висвітлення діяльності Інституту здійснювалось і в медійному просторі на шпальтах друкованих ЗМІ, радіо і телебаченням. Зокрема, обласною державною медіакомпанією «Суспільне: Поділля» («Поділля-Центр»), «Перший подільський», міським муніципальним каналом «Місто», «33 каналом» та телеканалом «TV7+» показано 6 окремих сюжетів про діяльність Інституту або за участю його працівників. Вони стосувалися як окремих подій, організаторами та координаторами яких виступав Інститут, так і

загальнодержавних подій та суспільних процесів (висвітлення перебігу та підсумків обласного етапу конкурсу «Вчитель року-2023»; «Мовне віддзеркалення війни»; поширення інформації щодо можливостей підвищення кваліфікації педагогів-внутрішньо переміщених осіб (вимушених переселенців та евакуйованих) на базі Інституту та підсумки їх реалізації; реалізація проекту «Митці рідного краю» (на прикладі Хмельницької області); відзначення присвоєння Інституту імені полковника Анатолія Назаренка та інші).

Діяльність Інституту висвітлювалась і в ракурсі популяризації педагогічного досвіду вчителів області через публікації у фахових журналах та на сторінках обласних освітянських часописів, що видаються інститутом, – газеті «Майбуття» (у 2023 році вийшло 24 номери газети) та журналі «Педагогічний вісник Поділля» (5 тематичних номерів).

Такі основні здобутки Інституту за рік, що минув.

Враховуючи реалії сьогодення, потреби у наданні методичної підтримки освітянам області з різних питань (підвищення кваліфікації педагогічних та керівних кадрів освіти, організація впровадження нового ДСБСО, організація роботи з обдарованими учнями, організація конкурсу «Учитель року» та ін.) стрімко зросли, особливо у тих територіальних громадах, де ЦПРПП не створено. В умовах переважання дистанційного формату навчання в системі післядипломної освіти, а також поширення змішаного формату – у закладах загальної середньої та позашкільної освіти, що триває уже майже чотири роки через карантинні обмеження та через військовий стан, забезпечення максимально можливої якості освіти та допомога освітянам щодо подолання освітніх втрат будуть і надалі домінуючими у діяльності Інституту.

Тому перед закладом стоять складні завдання та велика відповідальність – забезпечувати задоволення освітніх потреб на найвищому рівні та якомога ефективніше здійснювати науково-методичний супровід діяльності педагогів закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, методичних працівників у нових реаліях. Інститут і надалі залишатиметься об'єднаним центром усіх педагогів і працівників методичних служб області, де кожен усвідомлює свою місію, роль, завдання та важливість руху в єдиному напрямку.

ЗМІСТ

	ВСТУП	2
Розділ I.	ОРГАНІЗАЦІЙНО-КЕРІВНА ДІЯЛЬНІСТЬ	6
1.1.	Структура закладу.....	6
1.2.	Засідання вченої та науково-методичної рад.....	7
Розділ II	НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
	РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ	
	ПРОГРАМ	10
2.1.	Державні програми.....	10
2.2.	Регіональні програми.....	11
Розділ III.	ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ	
	КЕРІВНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ	13
Розділ IV.	НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	18
4.1.	Науково-дослідна проблематика інституту, кафедр та науково-педагогічних працівників	18
4.2.	Підсумки наукових досліджень	19
4.3.	Експертно-аналітична діяльність	20
4.4.	Дослідно-експериментальна діяльність	22
Розділ V.	ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИХ І	
	НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ МІЖНАРОДНОГО,	
	ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РІВНІВ	24
Розділ VI.	ПІДГОТОВКА НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ,	
	НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ	
	ПРОДУКЦІЇ	26
Розділ VII.	НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	29
7.1.	Поширення досвіду педагогічної та управлінської діяльності педпрацівників області	29
7.2.	Науково-методичний супровід проведення конкурсів фахової майстерності педагогічних працівників	33
7.3.	Науково-методичний супровід роботи з обдарованими дітьми	37
7.4.	Науково-методичний супровід формування й розвитку професійної компетентності керівних кадрів і педагогічних працівників	42
7.5.	Науково-методичний супровід дошкільної освіти	46
7.6.	Науково-методичний супровід початкової освіти	50
7.7.	Реалізація Концепції Нової української школи у базовій школі	54
7.8.	Науково-методичний супровід виховної діяльності	56
Розділ VIII.	ПІДТРИМКА ОСВІТИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ	
	ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	63

Розділ ІХ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ПЕДАГОГІВ	68
Розділ Х. ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ОСВІТНЬОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНУ	74
Розділ ХІ. МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ. МОНІТОРИНГОВІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В РЕГІОНІ	79
Розділ ХІІ. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ	84
12.1. Співпраця із міжнародними фондами, науковими центрами, навчальними закладами, освітніми установами та громадськими організаціями	84
12.2. Розробка та реалізація міжнародних, всеукраїнських та обласних проєктів і програм	85
Розділ ХІІІ. ВИСВІТЛЕННЯ У ВЕБ-ПРОСТОРІ ТА В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ, ДОСЯГНЕНЬ ПЕДКОЛЕКТИВІВ, ПЕДПРАЦІВНИКІВ ТА ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В РЕГІОНІ	87
ЗМІСТ	89